

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Juraj Kuzmík

Posuzování vlivů na životní prostředí a účast veřejnosti

Diplomová práce

Olomouc 2022

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Posuzování vlivů na životní prostředí a účast veřejnosti vypracoval samostatně citoval jsem všechny použité zdroje. Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 110 882 znaků včetně mezer.

Ve Smilovicích dne 20. 2. 2022

.....

Juraj Kuzmík

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu diplomové práce, JUDr. Aleši Máchovi, Ph. D., za poskytnuté rady a lidský přístup.

Obsah

Seznam použitých zkratk	6
Úvod	8
1. Základní charakteristika posuzování vlivů na životní prostředí	11
1. 1. Základní principy a zásady posuzování vlivů na životní prostředí	11
1. 2. Charakteristika vztahu EIA a SEA	13
2. Prameny posuzování vlivů na životní prostředí	15
2. 1. Počátky vývoje posuzování vlivů na životní prostředí	15
2. 2. Právní úprava posuzování vlivů na životní prostředí z hlediska mezinárodního práva	16
2. 3. Právní úprava posuzování vlivů na životní prostředí z hlediska unijního práva	18
2. 4. Posuzování vlivů na životní prostředí a obyčej mezinárodního práva	20
3. Česká právní úprava	23
3. 1. Vývoj a základní charakteristika	23
3. 2. Základní charakteristika úvodních ustanovení ZEIA	24
3. 2. 1. Předmět úpravy	24
3. 2. 2. Rozsah posuzování a předmět posuzování	25
3. 2. 3. Způsob posuzování vlivů záměru na životní prostředí	26
3. 3. Fáze posuzování vlivů na životní prostředí	27
3. 3. 1. Oznámení	27
3. 3. 2. Zjišťovací řízení	28
3. 3. 3. Dokumentace	29
3. 3. 4. Posudek	30
3. 3. 5. Závazné stanovisko k posouzení vlivů provedení záměrů na životní prostředí	32
3. 4. Navazující řízení	34
4. Účast veřejnosti	37
4. 1. Základní definice veřejnosti a dotčené veřejnosti	37
4. 2. Podporující podpisová listina	39
4. 3. Zapojení veřejnosti a dotčené veřejnosti do procesu posuzování vlivů na životní prostředí	41

4. 4. Ovlivňující faktory u právní úpravy a překážky účasti veřejnosti	46
Závěr	48
Seznam použitých zdrojů	50
Shrnutí	55
Abstract	55
Klíčová slova	56
Keywords	56

Seznam zkratek

Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. (dále jen „ZEIA“)

Organizace spojených národů (dále jen „OSN“)

Soudní dvůr Evropské unie (dále jen „SDEU“)

Deklarace Konference OSN o životním prostředí a rozvoji (dále jen „Deklarace z Rio De Janeiro“)

Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí (dále jen „zákon o životním prostředí“)

Listina základních práv a svobod (dále jen „LZPS“)

Spojené státy americké (dále jen „USA“)

Úmluva o posuzování vlivů na životní prostředí přesahujících hranice států z roku 1991 (dále jen „Espoo úmluva“)

Úmluva o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí z roku 1998 (dále jen „Aarhuská úmluva“)

Směrnice Rady 85/337/EHS ze dne 27. června 1985 o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí (dále jen „směrnice Rady“)

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/92/EU o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí (dále jen „směrnice EIA“)

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/52/EU ze dne 16. dubna 2014, kterou se mění směrnice Rady 2011/92/EU o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí (dále jen „revidovaná směrnice EIA“)

Zákon č. 39/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (dále jen „zákon č. 39/2015 Sb.“)

Zákon č. 326/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 326/2017 Sb.“),

Zákon č. 225/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (dále jen „zákon č. 225/2017 Sb.“)

Zákon č. 284/2021 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím stavebního zákona (dále jen „zákon č. 284/2021 Sb.)

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen „správní řád“)

Závazné stanovisko k posouzení vlivů provedení záměrů na životní prostředí (dále jen „závazné stanovisko EIA“)

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. (dále jen „OZ“)

Zákon č. 340/2015 Sb., o zvláštních podmínkách účinnosti některých smluv, uveřejňování těchto smluv a o registru smluv (zákon o registru smluv), ve znění pozdějších předpisů. (dále jen „zákon o registru smluv“)

Úvod

Ochrana životního prostředí se v posledních letech stává velmi diskutovaným tématem. Životní prostředí lze chápat jako „vše, co vytváří přirozené podmínky existence organismů včetně člověka a je předpokladem jejich dalšího vývoje. Jeho složkami jsou zejména ovzduší, voda, horniny, půda, organismy, ekosystémy a energie.“¹ Téma ochrany životního prostředí a nástrojů k tomu určených lze spatřovat v diskusích veřejnosti, ve volebních programech politických stran, ale také například v encyklice papeže Františka.² Jedná se tedy o téma, které je probíráno napříč celou společností. Jedním z klíčových právních nástrojů při ochraně životního prostředí je posuzování vlivů na životní prostředí. Ani tento právní nástroj nezůstává nepodroben diskusi ve společnosti a mnohdy bývá předmětem kritiky. Jako příklad lze uvést situaci kolem zákona č. 39/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Bývalý ministr průmyslu a obchodu Milan Urban návrh „označil za smrtící koktejl a riziko je podle něj příliš velké, abychom vystavili Českou republiku stopce z hlediska budoucího rozvoje“³ nebo vyjádření tehdejšího ministra dopravy Dana Ťoka „tady se vyjadřuje opravdu půl procenta nebo promile lidí k věci, které ovlivňují sto procent lidí. Podle mě to není fér.“⁴

Posuzování vlivů na životní prostředí se člení na dvě formy, kterými jsou posuzování vlivů záměrů na životní prostředí (EIA) a posuzování vlivů koncepcí na životní prostředí (SEA). V této diplomové práci se bude autor věnovat právní úpravě posuzování vlivů záměrů na životní prostředí (EIA) a účasti veřejnosti v tomto procesu.

Posuzování vlivů na životní prostředí je obsaženo v početné množině právních předpisů, které byly přijaty na úrovni práva mezinárodního, unijního a vnitrostátního. V rámci vnitrostátní úpravy se bude autor věnovat zákonu č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní

¹ § 2 zákona č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů.

² KOVAL, Vojtěch. *Papežova encyklika vyzývá všechny lidi k ochraně životního prostředí* [online]. iRozhlas.cz, 18. června 2015 [cit. 20 února 2022]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/clovek/papezova-encyklika-vyzyva-vsechny-lidi-k-ochrane-zivotniho-prostredi-201506181708_mkopp.

³ KOPECKÝ, Josef. *Zelený zákon EIA prošel. Developer není nadávka, zlobil se poslanec ODS* [online]. iDNES.cz, 12. prosince 2014 [cit. 20 února 2022]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/poslanci-schvalili-novelu-zakona-eia.A141212_120045_domaci_kop.

⁴ PAVLÍČEK, Luboš. *Novela EIA měla zajistit miliardy, stavby ale může zadržnout* [online]. Česká televize, 3. dubna 2015 [cit. 20 února 2022]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1511722-novela-eia-mela-zajistit-miliardy-stavby-ale-muze-zadrhnout>.

prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí). Cílem této práce je přispět k orientaci v rámci této problematiky spolu s analýzou současné vnitrostátní právní úpravy. Při zpracování diplomové práce jsem vycházel zejména z příslušných vnitrostátních právních předpisů, a to včetně mezinárodních či unijních pramenů, ze kterých v mnoha případech vycházela vnitrostátní právní úprava. Důležitým pramenem při zpracování diplomové práce byla kromě judikatury komentářová literatura, která detailně popisuje jednotlivá ustanovení zákona. Základní metody pro diplomovou jsou metoda deskriptivní, metoda analytická a meta komparativní. Tyto metody budou sloužit k analýze a popisu současné právní úpravy, k srovnání vnitrostátní úpravy s úpravou mezinárodního a unijního práva. Diplomová práce je stanovena k účinnosti právních předpisů k datu 1. 2. 2022.

První kapitola se věnuje základní charakteristice posuzování vlivů na životní prostředí, základním principům a zásadám posuzování vlivů na životní prostředí a základní charakteristice vztahu EIA a SEA.

Druhá kapitola se věnuje pramenům posuzování vlivů na životní prostředí. V její poslední podkapitole se autor diplomové práce zabývá tématem požadavku procesu posuzování vlivů na životní prostředí jako obvyčejí mezinárodního práva. Jedná se spíše o čistě teoretické téma, na které není v odborné literatuře příliš mnoho odpovědí. Cílem této kapitoly není podrobný popis všech pramenů, ale získání základní orientace v pramenech. **Hypotéza:** 1) Požadavek procesu posuzování vlivů na životní prostředí je obvyčej mezinárodního práva. **Výzkumná otázka pro danou kapitulu zní:** 1) Lze považovat požadavek procesu posuzování vlivů na životní prostředí za obvyčej mezinárodního práva?

Třetí kapitola se věnuje zákonu č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí). V této kapitole se jedná především o analýzu právní úpravy a případně o úvahu nad návrhy de lege ferenda. Cílem této kapitoly je zaměřen na jednotlivé fáze procesu posuzování vlivů na životní prostředí. Tento cíl tedy odlišuje diplomovou práci od komentáře, který je zpravidla zaměřen na všechny ustanovení zákona. **Hypotéza:** 2) Právní úprava neobsahuje zásadní nedostatky, ale existuje prostor pro návrhy de lege ferenda u navazujícího řízení. **Výzkumná otázka pro danou kapitulu zní:** 2) Lze u některých fází procesu posuzování vlivů na životní prostředí spatřovat nedostatky a případný prostor pro návrhy de lege ferenda?

Čtvrtá kapitola se věnuje účasti veřejnosti v uvedeném procesu z pohledu zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí). Táto kapitola se zabývá právní úpravou zapojení veřejnosti do procesů posuzování vlivů na životní prostředí a zda jsou veřejnosti

poskytnuty dostatečné prostředky k hájení svého práva na příznivé životní prostředí. Dále se v dané kapitole vyskytují úvahy de lege ferenda a v poslední podkapitole „diskuse“ o překážkách účasti veřejnosti a faktorech, které v dané oblasti mají vliv. **Hypotéza:** 3) Nelze spatřovat nedostatky u definice veřejnosti ani u definice dotčené veřejnosti 4) V současné právní úpravě lze spatřovat nedostatky při účasti veřejnosti nebo dotčené veřejnosti. 5) U podporující podpisové listiny lze spatřovat obstrukční požadavky. **Výzkumné otázky pro danou kapitolu zní:** 3) Vyskytují se nedostatky u definice veřejnosti nebo dotčené veřejnosti? 4) Vyskytují se nedostatky při účasti veřejnosti nebo dotčené veřejnosti? 5) Vyskytují se nedostatky nebo obstrukční požadavky u podporující podpisové listiny?

Poměrně zajímavá je problematika prodlužování provozu starších jaderných elektráren, které pochází z 70. a 80. let minulého století a nikdy nebyly posouzeny z hlediska jejich vlivu na životní prostředí, jak známe dnes. Z hlediska rozsahu a koncepce diplomové práce nebyla tato problematika řešena v diplomové práci, i když je problematika zajímavá prakticky i teoreticky, a to zejména u prodlužování jaderných elektráren, kde u prodlužování jejich provozu nebude docházet k fyzickým změnám a pracím.

1. Základní charakteristika posuzování vlivů na životní prostředí

Posuzování vlivů na životní prostředí patří mezi hlavní právní nástroje ochrany životního prostředí.⁵ Z hlediska „postavení v systému ochrany životního prostředí patří posuzování vlivů na životní prostředí mezi nástroje horizontální (průřezové, nadsložkové), které sledují ochranu životního prostředí jako celku, včetně interakcí mezi jeho jednotlivými složkami.“⁶ Pro tento nástroj ochrany je tedy typické, že z hlediska poskytované ochrany se nezaměřuje pouze na složky životního prostředí (půda, voda, ovzduší apod.) izolovaně, ale chrání životní prostředí jako celek před jakoukoliv lidskou činností, která by potencionálně mohla mít významný dopad na životní prostředí. Přesto se o posuzování vlivů na životní prostředí nedá hovořit jako o univerzálním nástroji k ochraně životního prostředí. Z oborového hlediska patří úprava posuzování vlivů na životní prostředí pod právo životního prostředí, ale má významné dopady i na jiné právní obory např. stavební právo.⁷ Dále pro účely základní charakteristiky může sloužit charakterizovat posuzování vlivů na životní prostředí pomocí základních principů.

1. 1. Základní principy a zásady posuzování vlivů na životní prostředí

Právní úpravy posuzování vlivů na životní prostředí jsou založeny na celé řadě principů a zásad⁸. Jedná se o vůdčí právní ideje, které lze nalézt jak v ústavním pořádku České republiky, tak v zákonných normách⁹, mezinárodním a unijním právu. Jejich základní funkce spočívá v samotném procesu tvorby práva, aplikaci normy a její interpretaci. Díky právním principům a zásadám lze například pochopit účel a smysl právní úpravy nebo vyplnit mezery v právní úpravě. U posuzování vlivů na životní prostředí se jedná především o princip prevence, zásadu komplexní a integrované ochrany, zásadu trvale udržitelného rozvoje, princip informovanosti a účasti veřejnosti, ale také o princip odbornosti a princip předběžné opatrnosti.

⁵ BAHÝLOVÁ, Lenka a kol. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. VII

⁶ DVOŘÁK, Libor. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. 2. vydání. [online databáze]. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, aktualizováno k 5. září 2019 [cit. 20. února 2022] Dostupné z: databáze noveaspi.cz.

⁷ BAHÝLOVÁ, Lenka a kol. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. VII

⁸ Rozdíl mezi zásadou a principem se v legislativní praxi často nedodrhuje a dochází k zaměňování

Viz: DAMOHORSKÝ, Milan a kol. *Právo životního prostředí*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 217–218

⁹ Zejména Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů.

Při ochraně životního prostředí má klíčový význam **princip prevence**, který je obecným právním principem a vychází z přesvědčení, že je lepší preventivně újmě předcházet, neboť poškození životního prostředí může být i často těžko napravitelné. K obecnému zakotvení principu prevence došlo v Deklaraci Konference OSN o životním prostředí a rozvoji¹⁰ (dále jen „Deklarace z Rio De Janeiro“) v zásadě č. 17, která uvádí, že „*hodnocení vlivu činností na životní prostředí (EIA) jako nástroj uplatňovaný na celostátní úrovni musí být aplikováno na ty navrhované aktivity, které by pravděpodobně mohly mít závažný negativní dopad na životní prostředí a které jsou předmětem rozhodování odpovídajících státních orgánů.*“ V české právní úpravě lze princip prevence nalézt v §17 a §18 zákona č. 17/1992 Sb., o životním prostředí (dále jen „zákon o životním prostředí“), který stanovuje každému povinnosti¹¹ při ochraně životního prostředí.

U **zásady komplexní a integrované ochrany** není nahlíženo na životní prostředí pouze v jednotlivých složkách, jako jsou například voda, půda a ovzduší, ale je nahlíženo na životní prostředí jako komplexní celek, neboť oddělená ochrana vody, ovzduší, nebo půdy může spíše podporovat přenos znečištění z jedné složky životního prostředí na druhou, než aby chránilo životní prostředí jako celek.¹² Komplexnost ochrany odráží jak jednotu životního prostředí, tak i potřebu koordinace právních regulací ochrany přírody mezi sebou a s prostředky mimoprávními při ochraně životního prostředí.¹³

Zásada trvale udržitelného rozvoje reaguje na lidskou činnost, která může působit negativně na životní prostředí. Cílem zásady není zamezování společenského rozvoje a pokroku, ale snaha o rozvoj, který společnosti zachovává možnost uspokojovat její základní životní potřeby, a přitom nedochází ke snižování rozmanitosti přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů.¹⁴ U procesu posuzování vlivů na životní prostředí by mělo docházet k vyvážení ochrany životního prostředí s rozvojem hospodářským, kulturním i sociálním pro současnou i příští generaci. Se zásadou trvale udržitelného rozvoje souvisí **princip předběžné opatrnosti**, která je v české právní úpravě vyjádřena v § 13 zákona o životním prostředí „*Lze-li se zřetelem ke všem okolnostem předpokládat, že hrozí nebezpečí nevratného nebo závažného*

¹⁰ Jedná se o jeden ze základních dokumentů udržitelného rozvoje, který přijala Organizace spojených národů na Konferenci OSN o životním prostředí a rozvoji, která se konala v brazilském Riu de Janeiru ve dnech 3. až 14. června 1992

¹¹ Zejména předcházení znečištění, poškozování životního prostředí, minimalizování nepříznivých důsledků činnosti na životní prostředí, provádění některých činností až po zhodnocení jejich vlivů na životní prostředí a zatížení území, sledování vykonávaných potenciálně nebezpečných činností pro životní prostředí.

¹² Srov. 3. bod preambule směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2010/75/EU o průmyslových emisích (integrované prevenci a omezování znečištění). Úř. Vest. L 334/17, 10. prosince 2010

¹³ DAMOHORSKÝ, Milan a kol. *Právo životního prostředí*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 52.

¹⁴ § 6 zákona č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů.

poškození životního prostředí, nesmí být pochybnost o tom, že k takovému poškození skutečně dojde, důvodem pro odklad opatření, jež mají poškození zabránit.“

Aby byla ochrana životního prostředí efektivní, je potřeba poskytnout veřejnosti možnost podílet se na procesech, které mohou příznivé životní prostředí ovlivnit, a také poskytnout veřejnosti všechny relevantní informace. **Princip informovanosti a účast veřejnosti** lze nalézt v několika právních normách. Základní normou je Listina základních práv a svobod (dále jen „LZPS“) a její článek 35¹⁵, který v odst. 1 a odst. 2 zakotvuje dvě subjektivní práva. Prvním je právo na příznivé životní prostředí a druhým je právo na včasné a úplné informace o stavu životního prostředí a přírodních zdrojů. Stěžejním dokumentem ve vztahu účasti veřejnosti na ochraně životního prostředí je Úmluva o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí.

Princip odbornosti je ve fázích posuzování vlivů patrný v tom, že zpracované dokumenty musí být vypracovány odbornými osobami. Odborná způsobilost se může prokazovat například dokladem o ukončeném vysokoškolském vzdělání alespoň magisterského studijního programu se zaměřením na přírodní, technické vědy a dokladem o zkoušce odborné způsobilosti. Princip odbornosti je v české právní úpravě obsažen v §19 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (dále jen „ZEIA“), ve kterém jsou stanoveny podmínky pro osoby, které zpracovávají dokumentaci, posudek a vyhodnocení.

1. 2. Charakteristika vztahu EIA a SEA

Posuzování vlivů na životní prostředí má dvě formy. Tou první je projektové posuzování, které se provádí v rámci rozhodování o realizaci jednotlivých projektů (dále jen pro danou podkapitolu „EIA“) a druhou je strategické posuzování, které se provádí při zpracovávání a schvalování programových dokumentů (konceptů) týkajících se životního prostředí (dále jen pro danou podkapitolu „SEA“). ZEIA obsahuje jednak úpravu EIA,

¹⁵ Srov. Usnesení Ústavního soudu ze dne 19. ledna 1996, sp. zn. Pl. ÚS 26/95 „Podle článku 17 odst. 1 Listiny jsou svoboda projevu a právo na informace zaručeny. Je zde tedy zaručeno právo na informace obecně. Speciálním ustanovením k takto obecně zaručenému právu na informace pak je, ve vztahu k informacím o životním prostředí a přírodních zdrojích, ustanovení čl. 35 odst. 2 Listiny, podle něhož má každý právo na včasné a úplné informace o stavu životního prostředí a přírodních zdrojů. Tohoto práva, stejně tak jako práva na příznivé životní prostředí (čl. 35 odst. 1 Listiny), je však možno se, s ohledem na znění ustanovení čl. 41 odst. 1 Listiny, domáhat pouze v mezích zákonů, které ustanoví čl. 35 Listiny provádějí. Mezi takové zákony náleží nepochybně zákony č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, a č. 244/1992 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí. Především tyto uvedené zákony práva zakotvená v čl. 35 Listiny konkretizují a blíže rozvádějí.“

ale i úpravu SEA, která vychází z požadavků mezinárodního¹⁶ a unijního práva¹⁷. Posuzování vlivů na životní prostředí se provádí, pokud koncepce nebo záměr může mít významné vlivy na životní prostředí. U obou se hodnotí předpokládané vlivy a navrhuje se opatření, která by měla zajistit, pokud možno co nejmenší negativní vlivy na životní prostředí. Společným rysem EIA a SEA je jejich charakter preventivního horizontálního nástroje ochrany životního prostředí. V průběhu posuzování vlivů na životní prostředí je získáno velké množství odborných informací, jak o stávajícím stavu životního prostředí, tak o tom, jak se prostředí v důsledku realizace záměru nebo koncepce změní. Získané informace jsou pro rozhodovací proces velmi důležité a jsou podkladem pro schválení koncepce a povolení záměru.¹⁸ I přes společné rysy¹⁹ jsou procesy EIA a SEA potřeba považovat za samostatná odborná posouzení.²⁰ Na rozdíl od procesu SEA, který se vyznačuje vyšší mírou obecnosti, je proces EIA zaměřený na posouzení konkrétního záměru, který vyžaduje vyšší míru podrobnosti. I když jsou procesy EIA a SEA na sobě nezávislé, tak §10a odst. 3 ZEIA připouští, aby údaje získané při posuzování vlivů záměru na životní prostředí šly využít při posuzování vlivů koncepce na životní prostředí. Na závěr lze dodat, že vztah a rozdíl procesů EIA a SEA je řešen i v judikatuře Soudního dvora Evropské unie²¹ (dále jen „SDEU“), dle kterého nelze nevidět, že posouzení v procesech SEA a EIA jsou v mnoha ohledech odlišná a nelze povinnost provedení procesu SEA zprostit z důvodu, že byl záměr posouzen již v procesu EIA.²²

¹⁶ Sdělení č. 71/2010 Sb. m. s., o sjednání Protokolu o strategickém posuzování vlivů na životní prostředí k Úmluvě o posuzování vlivů na životní prostředí přesahujících hranice států. Protokol vstoupil v platnost na základě svého článku 24 odst. 1 dne 11. července 2010 a tímto dnem vstoupil v platnost i pro Českou republiku.

¹⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/42/ES ze dne 27. června 2001 o posuzování vlivů některých plánů a programů na životní prostředí. Úř. Vest. L 197, 21. července 2001 s. 30–37

¹⁸ DVORÁK, Libor. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. 2. vydání. [online databáze]. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, aktualizováno k 5. září 2019 [cit. 20. února 2022] Dostupné z: databáze noveaspi.cz.

¹⁹ Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů. (dále jen „ZEIA“)

²⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 326/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů [online]. beck-online.cz [cit. 20. února 2022]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterviewwocument.seam?documentId=oz5f6mrqge3v6mzsgzpw6q&groupIndex=1&rowIndex=0> (dále jen „důvodová zpráva k zákonu č. 326/2017 Sb.“). „*Novelou bude postaveno najisto, že posuzování vlivů na projektové úrovni nenahrazuje strategické posuzování v procesu SEA. Tento vztah samozřejmě platí i opačně, tedy posouzení určitého záměru či opatření v procesu SEA nezprošťuje povinnosti posoudit záměr v procesu EIA. V konkrétních případech bude příslušný úřad oprávněn zohlednit, že odpovídající posouzení již proběhlo v jiných fázích rozhodovacího procesu.*“

²¹ Například Rozsudek ze dne 22. září 2011, Genovaitė Valčiukienė, Julija Pekelienė, Lietuvos žaliųjų judėjimas, Petras Girinskis, Laurynas Arimantas Lašas v. Pakruojio rajono savivaldybė, Šiaulių visuomenės veikatos centras, Šiaulių regiono aplinkos apsaugos departamentas, C-295/10, body 56-60.

²² Důvodová zpráva k zákonu č. 326/2017 Sb.

2. Prameny posuzování vlivů na životní prostředí

2. 1. Počátky vývoje posuzování vlivů na životní prostředí

Prvním státem, který reagoval zákonnou úpravou, týkající se negativního dopadu na životní prostředí (dálnice, přehrady, velké průmyslové závody), byly Spojené státy americké (dále jen „USA“). V USA byl v roce 1969 přijat zákon o ochraně životního prostředí, tzv. National Environmental Policy Act, který zavedl posuzování vlivů na životní prostředí. Investorům byla v daném zákoně stanovena povinnost tzv. Environmental Impact Statement. Jednalo se o popis možných negativních vlivů na životní prostředí spolu s návrhy na vyloučení nebo omezení. National Environmental Policy Act byl následně inspirací pro právní úpravy dalších zemí, které se v průběhu 70. let začaly věnovat regulaci negativní dopadů ekonomických aktivit na životní prostředí. Nejdříve šlo o Kanadu, Austrálii, Nový Zéland a posléze i evropské země jako je Spolková republika Německo, Irsko, Francie a Nizozemsko.²³ Na konci druhého tisíciletí existovalo přibližně 200 systémů reflektujících posuzování vlivů na životní prostředí a daný počet stále narůstá. Jedním z důvodů je to, že dané systémy pomáhají efektivně naplňovat jednu z nejdůležitějších zásad práva životního prostředí, a to je trvale udržitelný rozvoj.²⁴ Mezinárodní právo životního prostředí se vyvíjí od 70. let 20. století. Zpočátku bylo spíše orientováno složkově a horizontální nástroje ponechávalo stranou.²⁵ Během konference Organizace spojených národů (dále jen „OSN“) z roku 1972 ve Stockholmu, která se týkala životního prostředí sice nevznikla žádná deklarace týkající se procesu posuzování vlivů na životní prostředí²⁶, ale již v té době se začalo více zabývat problematikou životního prostředí a na konferenci OSN o životním prostředí a rozvoji (Summit Země), která se konala v brazilském Riu de Janeiru ve dnech 3. – 14. června 1992, byla přijata Deklarace Konference OSN o životním prostředí a rozvoji, která obsahuje 27 zásad týkajících se převážně trvale udržitelného rozvoje. Pro posuzování vlivů na životní prostředí je důležitá zásada č. 17 „*Hodnocení vlivu na životní prostředí jako nástroj státní politiky se provádí u těch*

²³ DVOŘÁK, Libor. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. 2. vydání. [online databáze]. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, aktualizováno k 5. září 2019 [cit. 20. února 2022] Dostupné z: [databáze noveaspi.cz](http://databaze.noveaspi.cz).

²⁴ BASTMEIJER, Kees, KOIVUROVA, Timo. *Theory and Practice of Transboundary Environmental Impact Assessment*, Boston: Martinus and Nijhoff Publishers, 2008, s. 348

²⁵ DVOŘÁK, Libor. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. 2. vydání. [online databáze]. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, aktualizováno k 5. září 2019 [cit. 20. února 2022] Dostupné z: [databáze noveaspi.cz](http://databaze.noveaspi.cz).

²⁶ SAND, Philippe, PEEL, Jacqueline. *Principles of International Environmental Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2012, s. 601-604.

navrhovaných činností, jež pravděpodobně budou mít zásadní negativní vliv na životní prostředí, jsou předmětem rozhodování a které jsou předmětem rozhodování příslušného státního orgánu.“ Dále byl během Summitu Země také přijat programový dokument OSN Agenda 21, ve kterém je také zmíněno posuzování vlivů na životní prostředí, a který stejně jako zmíněná Deklarace z Ria de Janeiro, vychází ze základního principu trvale udržitelného rozvoje. Nejvýznamnějším a nejčastěji se vyskytujícím pramenem mezinárodního práva jsou mezinárodní úmluvy, a to jak dvoustranné, tak mnohostranné. V oblasti posuzování vlivů na životní prostředí patří k nejvýznamnějším:²⁷ Úmluva o posuzování vlivů na životní prostředí přesahujících hranice států z roku 1991²⁸ (dále jen „Espoo úmluva“), Protokol o strategickém posuzování vlivů na životní prostředí k Úmluvě o posuzování vlivů na životní prostředí přesahujících hranice států²⁹ a Úmluva o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí³⁰ z roku 1998 (dále jen „Aarhuská úmluva“)

2. 2. Právní úprava posuzování vlivů na životní prostředí z hlediska mezinárodního práva

Z hlediska mezinárodního práva patří mezi nejvýznamnější mezinárodní úmluvy Aarhuská úmluva a Espoo úmluva, kterým se bude věnovat následující kapitola. **Aarhuská úmluva** je obecný termín pro Úmluvu o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí, která byla sjednána 25. června 1998 jako výsledek čtvrté konference ministrů životního prostředí regionu Evropské hospodářské komise OSN (Životní prostředí pro Evropu) v dánském městě Aarhus. Jménem České republiky došlo k podpisu úmluvy dne 25. června 1998 a k její ratifikaci dne 6. července 2004, kdy byla úmluva přijata Parlamentem a podepsána prezidentem ČR. Ve Vládním návrhu, který se předkládá Parlamentu České republiky k vyslovení souhlasu bylo obsaženo následující motto *„Přes regionální rozměr Aarhuské úmluvy je její význam globální. Je to doposud nejpůsobivější rozpracování 10. principu Deklarace z Ria, který zdůrazňuje*

²⁷ DVOŘÁK, Libor. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. 2. vydání. [online databáze]. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, aktualizováno k 5. září 2019 [cit. 20. února 2022] Dostupné z: databáze noveaspi.cz.

²⁸ V České republice je vyhlášena pod sdělením č. 91/2001 Sb. m. s., o přijetí Úmluvy o posuzování vlivů na životní prostředí přesahujících hranice států.

²⁹ Sdělení č. 71/2010 Sb. m. s., o sjednání Protokolu o strategickém posuzování vlivů na životní prostředí k Úmluvě o posuzování vlivů na životní prostředí přesahujících hranice států

³⁰ Sdělení č. 124/2004 Sb. m. s., o Úmluvě o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí (dále jen „Aarhuská úmluva“)

potřebu účasti občanů v záležitostech životního prostředí a zpřístupňování informací o životním prostředí veřejnou správou. Jako taková je nejambicióznějším činem v oblasti environmentální demokracie, jaký byl pod záštitou Spojených národů dosud podniknut.”³¹ V platnost pro Českou republiku Aarhuská úmluva vstoupila 4. října 2004. Jedná se tedy o závaznou mezinárodní smlouvu, kterou je Česká republika vázána³² Otázkou je, zda je úmluva samovykonatelná tzv. self-executing, v případě absence úplného provedení nebo nesprávně provedeného mezinárodního závazku do vnitrostátní úpravy. Daná otázka byla několikrát řešena během soudních sporů, při kterém se žalobci odvolávali na přímou aplikovatelnost Aarhuské úmluvy. Dle judikatury vnitrostátních soudů³³, ale i SDEU³⁴ lze shrnout, že Aarhuská úmluva není samovykonatelná, neboť v Aarhuské úmluvě není vyjádřena taková určitost a jasnost, že by z toho šla dovodit práva a povinnosti vnitrostátních subjektů, aniž by bylo potřeba vnitrostátního opatření. K staršímu rozhodnutí SDEU ve věci Lesoochranárske zoskupenie VLK v. Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, ve kterém velký senát rozhodl: „že čl. 9 odst. 3 Aarhuské úmluvy nemá v právu Unie přímý účinek. Je nicméně na předkládajícím soudu, aby vyložil procesní právo upravující podmínky, které je nutno splnit pro účely podání správního opravného prostředku nebo žaloby, způsobem, který v co největším možném rozsahu zohlední cíle čl. 9 odst. 3 této úmluvy, jakož i cíl účinné soudní ochrany práv poskytnutých právem Unie, aby taková organizace na ochranu životního prostředí, jako je zoskupenie VLK, mohla soudně napadnout rozhodnutí vydané v rámci správního řízení, které by mohlo být v rozporu s právem Unie v oblasti životního prostředí.“³⁵ K danému rozhodnutí se například vyjádřil Profesor Ludwig Krämer³⁶, který uvedl, že takové rozhodnutí je politicky motivované a Soudní dvůr Evropské Unie mohl dovodit samovykonatelnost. Jako logický argument lze spatřovat i to, že by se stát neměl dovolávat svého opomenutí v neprospěch samovykonatelnosti, neboť státy mají povinnost upravit vnitrostátní právo v souladu s evropským a mezinárodním právem.

³¹ Předkládací zpráva pro Parlament ČR. Aarhuská úmluva. [online] senát.cz. Dostupné z: https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/webNahled?id_doc=21814&id_var=19160.

³² Čl. 10 Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů. *Vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva.*

³³ Usnesení Ústavního soudu ze dne 2. září 2010, sp. zn. Pl ÚS 2660/08, Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 9. 2009, sp. zn. 9 Ao 1/2008-34

³⁴ Rozsudek ze dne 8. března 2011, Lesoochranárske zoskupenie VLK v. Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, C-420/09

³⁵ Rozsudek ze dne 8. března 2011, Lesoochranárske zoskupenie VLK v. Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, C-420/09 bod 52.

³⁶ KRÄMER, Ludwig. *EU Environmental Law*. 7. edition. London: Sweet & Maxwell, 2011, s. 147.

Cíl Aarhuské úmluvy je v úvodním článku definovaný jako „*cíl přispět k ochraně práva každého příslušníka současné generace i generací budoucích na život v prostředí příznivém pro jeho zdraví a životní pohodu každá smluvní strana zaručí právo na přístup k informacím o životním prostředí, podíl veřejnosti na rozhodování o otázkách životního prostředí a přístup k právní ochraně v záležitostech životního prostředí v souladu s ustanoveními této úmluvy.*“³⁷ Obsahově se Aarhuská úmluva člení na tři pilíře. První pilíř se týká přístupu k informacím o životním prostředí. Druhý pilíř se týká účasti veřejnosti při rozhodování ohledně životního prostředí a třetí pilíř se týká právní ochrany v oblasti životního prostředí. Obsah všech tří pilířů je potřeba vnímat jako vzájemně úzce provázaný, protože bez přístupu k informacím by nebyla účinná účast v rozhodovacích procesech, a to stejné platí pro absenci možnosti uplatnění výsledku soudní cestou. Proto pouze provázaný celek naplňuje cíl Aarhuské úmluvy.³⁸

V rámci Evropské hospodářské komise OSN byla dne 25. února 1991 sjednána Espoo úmluva. Espoo úmluva vstoupila v platnost dne 10. září 1992. Česká republika³⁹ Espoo úmluvu ratifikovala dne 26. února 2001 a úmluva pro ni vstoupila v platnost podle článku 18 odstavce 3 dne 27. května 2001.⁴⁰ Espoo úmluva předpokládá úzkou spolupráci a důvěru mezi státy (státem původu a dotčeným státem neboli stranou původu a dotčenou stranou⁴¹), neboť se týká opatření k prevenci a snížení nebo omezení významných škodlivých dopadů činností přesahující hranice států.⁴²

2. 3. Právní úprava posuzování vlivů na životní prostředí z hlediska unijního práva

První projektové posuzování vlivů na životní prostředí bylo přijato na úrovni Evropského hospodářského společenství⁴³ v roce 1985 a to ve Směrnici Rady 85/337/EHS ze dne 27. června 1985 o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí (dále jen „směrnice Rady“). Směrnice obsahuje také přílohy obligatorně i fakultativně posuzovaných činností, požadavky na obsah dokumentace, kterou investor předkládá

³⁷ Čl. 1 Aarhuské úmluvy

³⁸ MÜLLEROVÁ, Hana, HUMLÍČKOVÁ Petra. *Nové přístupy k implementaci Aarhuské úmluvy v ČR*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2014, s. 9.

³⁹ Jménem České a Slovenské Federativní Republiky byla Úmluva podepsána v New Yorku dne 30. srpna 1991

⁴⁰ Sdělení č. 91/2001 Sb. m. s., o přijetí Úmluvy o posuzování vlivů na životní prostředí přesahujících hranice států (dále jen „Espoo úmluva“)

⁴¹ Článek 1 Espoo úmluvy

⁴² Článek 2 bod 1. Espoo úmluvy

⁴³ Podepsáním Maastrichtské smlouvy se z Evropského hospodářského společenství stalo Evropské společenství a po ratifikaci Lisabonské smlouvy Evropské společenství zaniklo a právním nástupcem je Evropská unie

příslušnému orgánu v souvislosti se schvalováním a ve své preambuli vyzdvihuje nejlepší politiku v oblasti životního prostředí, která spočívá spíše v předcházení vzniku znečištění životního prostředí nebo nepřijatelnému zasahování do něj u zdroje než v následných pokusech o omezování jeho vlivů.⁴⁴ Orgány Evropské unie přijímají vlastní předpisy. V oblasti ochrany životního prostředí jsou od nařízení mnohem častější formou směrnice. V případě, že členský stát požadavky směrnice nepřevzme do své vnitrostátní úpravy, tak může Evropská komise zahájit řízení o porušení Smlouvy o fungování Evropské unie tzv. infringement. V současné době je základním pramenem právní úpravy Evropské unie v posuzování vlivů na životní prostředí směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/92/EU o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí⁴⁵ (dále jen „směrnice EIA“). Významnou změnu směrnice EIA přinesla směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/52/EU ze dne 16. dubna 2014, kterou se mění směrnice Rady 2011/92/EU o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí (dále jen „revidovaná směrnice EIA“). V revidované směrnici EIA jsou obsaženy požadavky a definice týkající se: 1) Posuzování se skládá z pěti fází (zpracování dokumentace, konzultace, přezkum relevantních informací, požadavek odůvodněného závěru příslušného orgánu a začlenění závěru do příslušných povolujících rozhodnutí), 2) Ve výjimečných případech může členský stát rozhodnout, že nebude posuzování provedeno, 3) Dotčená veřejnost a nevládní organizace zabývající se ochranou životního prostředí mají právo na přístup k právní ochraně a mohou napadat hmotnou i procesní zákonnost rozhodnutí, 4) Povinnost orgánu přesvědčit se, že odůvodněný závěr týkající se vlivů na životní prostředí je stále aktuální, 5) Obligatorní posuzování podle přílohy I 6) U přílohy II oprávněnost členských států určit, zda dané záměry budou nebo nebudou posuzovány tzv. screening, 7) Požadavek po oznamovateli zpracovat dokumentaci s definovanými náležitostmi (v případě, že je proces posuzování vlivů na životní prostředí vyžadován), 8) Zpřístupnění dokumentace správním orgánům, samosprávním orgánům a veřejnosti, 9) Mezistátní posuzování v případech, kdy záměr může mít významný vliv na životní prostředí v jiném členském státě.⁴⁶

⁴⁴ Preambule Směrnice Rady 85/337/EHS ze dne 27. června 1985 o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí

⁴⁵ DVOŘÁK, Libor. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. XXIV.

⁴⁶ DVOŘÁK, Libor. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. XXIV – XXV.

Kromě směrnice EIA jsou dílčí úpravy posuzování vlivů na životní prostředí obsaženy i v dalších právních předpisech.⁴⁷ Jedná se především o směrnici Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin.

2. 4. Posuzování vlivů na životní prostředí a obyčej mezinárodního práva

Mezinárodní obyčej a mezinárodní úmluvy jsou rovnocennými prameny mezinárodního práva.⁴⁸ V mezinárodním společenství⁴⁹ může nastat situace, kdy daná problematika není upravena písemným právem, nedošlo ještě k její změně nebo některý ze států není ještě členem, a proto lze v dané situaci také uvažovat o použití mezinárodního obyčeje. Jako jednu z nevýhod, kterou lze tedy spatřovat obecně u předpisů mezinárodního práva, je poměrně malá flexibilita například u změn, nebo přistoupení dalšího státu. Dané vysoké nároky se můžou projevat v případech přijetí změn, nebo také platnosti daných změn. Většinou se tak stává konsensem všech stran, nebo konsensem kvalifikované většiny. Další nevýhodou lze spatřovat v samotném dlouhém procesu přípravy pro danou změnu předpisu, neboť při vysokém počtu smluvních stran, počtech schůzí smluvních stran a složitosti problematiky, kterou má daná změna řešit, může dosažení konsenzu trvat několik let. Jako příklad lze uvést Espoo úmluvu, která ve svém článku 14 řeší změny a doplňky úmluvy. Espoo úmluva ve svém článku 14 odst. 3 stanovuje při změnách a doplňcích úmluvy úsilí států dosáhnout konsenzu. V případě vyčerpání všech možností dosažení konsenzu a nedosažení dohody, může být změna nebo doplněk přijat 3/4 většinou hlasů smluvních stran přítomných a hlasujících na schůzi. Stejná většina hlasů se pak vyskytuje i v článku 14 odst. 4, který se týká platnosti změn Espoo úmluvy.

I když je v dnešní době proces posuzování vlivů na životní prostředí ve většině států světa rozšířeným nástrojem ochrany životního prostředí, vyvstává otázka, zda se provedení procesu posuzování vlivů na životní prostředí nedá považovat za mezinárodní obyčej. Mezi další prameny mezinárodního práva veřejného totiž patří dle článku 38 statutu Mezinárodního soudního dvora⁵⁰ také mezinárodní obyčej. Mezinárodní obyčej lze charakterizovat jako

⁴⁷ Například Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/147/ES ze dne 30. listopadu 2009 o ochraně volně žijících ptáků nebo Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES ze dne 23. října 2000, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky

⁴⁸ ČEPELKA, Čestmír, ŠTURMA Pavel. *Mezinárodní právo veřejné*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck. 2008. s. 98.

⁴⁹ Autor diplomové práce si je vědom problematiky samotného pojmu mezinárodní společenství. Pro účely diplomové práce lze chápat pojem mezinárodního společenství jako všechny země s mezinárodním vlivem, jejichž identita a svrchovanost se uznává a které se rozhodnou účastnit se celosvětových rozhodování a diskusí.

⁵⁰ Vyhláška č. 30/1947 Sb., o chartě Spojených národů a statutu Mezinárodního soudního dvora, sjednaných dne 26. června 1945 na konferenci Spojených národů o mezinárodní organizaci, konané v San Francisku

právní obyčej, jehož podstatou je dlouhodobé chování států tzv. *usus longaevus*, které je považováno za závazné. Samotným důvodem k jeho závaznosti není souhlas s ním, ale přesvědčení o jeho právní závaznosti tzv. *opinio iuris*.⁵¹ Za ideální situaci, která by nezpochybňovala existenci daného mezinárodního obyčeje, lze považovat stav, kdy je norma dlouhodobě dodržována všemi státy a žádný ze států nezpochybňuje závaznost. Existence takové „čisté krystalické formy“ mezinárodního obyčeje může být problematická. Může nastat situace, kdy se státy mohou daným způsobem chovat dlouhodobě, protože to považují za správné, ale nemusí předpokládat závaznost v případě porušení. Co se týče samotné dlouhodobosti chování států, jako jedné ze složky mezinárodního obyčeje, tak Mezinárodní soudní dvůr ve svém rozsudku⁵² uvedl, že není nutná dlouhodobá praxe a lze akceptovat i kratší časový úsek. Další zajímavou teorií je teorie tzv. okamžitého obyčeje⁵³, která se pojí k rezoluci Valného shromáždění OSN č. 1721 A a rezoluci Valného shromáždění OSN č. 1962. Rezoluce se týkají mírového využívání kosmického prostoru a lze je chápat, jako formu zpozitivnění nového společného *opinio iuris* ve vztahu k určeným pravidlům. Daná pravidla mohou vznikat během krátké doby, ale také se mohou během krátké doby měnit.⁵⁴

Z výše uvedeného lze dovodit, že klasické pojetí obyčeje mezinárodního práva nemusí být chápáno zcela dogmaticky a v dané oblasti dochází k vývoji. Lze tedy považovat posuzování vlivů na životní prostředí jako obyčej mezinárodního práva? V odborné literatuře lze nalézt myšlenky o posuzování vlivů na životní prostředí jako přinejmenším vznikající obyčejovou normou.⁵⁵ Dále například Mezinárodní soudní dvůr ve svém poradním posudku uznává, že *„životní prostředí není abstrakcí, ale představuje životní prostor, kvalitu života a samotné zdraví lidí, včetně ještě nenarozených. Existence obecného závazku států zajistit, aby činnosti prováděné v rámci jejich jurisdikce a pod jejich kontrolou, respektovaly životní prostředí ostatních států nebo oblastí mimo národní jurisdikce a je nyní součástí souboru norem (korpusu) mezinárodního práva týkajícího se životního prostředí.“*⁵⁶ Problém uznání posuzování vlivů na životní prostředí za obyčej mezinárodního práva není ani tak v neexistenci

⁵¹ ČEPELKA, Čestmír, ŠTURMA Pavel. *Mezinárodní právo veřejné*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck. 2008. s. 98-99.

⁵² North Sea Continental Shelf Judgement. F.R.G. v. Denmark, F.R.G. v. Netherlands [online]. I.C.J. Reports, 1969. Dostupné z: <https://www.icj-cij.org/public/files/case-related/52/052-19690220-JUD-01-00-EN.pdf>.

⁵³ CHENG, Bin. United Nations resolutions on Outer Space: "Instant" International customary law. London: Stevens & Sons, 1982, s. 239.

⁵⁴ CHENG, Bin. *United Nations resolutions on Outer Space: "Instant" International customary law*. London: Stevens & Sons, 1982, s. 252.

⁵⁵ DAMOHORSKÝ, Milan a kol. *Právo životního prostředí*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 106.

⁵⁶ Advisory Opinion. *Legality of the Threat or Use of Nuclear Weapons*, [online] I.C.J. Reports, 1996. Dostupné z: <https://www.icj-cij.org/public/files/case-related/95/095-19960708-ADV-01-00-EN.pdf>.

právního nástroje při ochraně životního prostředí,⁵⁷ ale při velké rozdílnosti hmotněprávních a procesněprávních aspektů právních úprav. Problémem by bylo určit v mezinárodním společenství standard takového posouzení a zda by se vlastně nejednalo spíše o princip prevence. Otázku, zda lze považovat posuzování vlivů na životní prostředí za obyčej mezinárodního práva, lze rozdělit na dvě různé odpovědi. V případě, že by bylo v současné době považováno posuzování vlivů na životní prostředí za obyčej mezinárodního práva, tak by s velkou pravděpodobností byl problém s určením standartu daného posouzení a jednalo by se spíše o vágní definice. Druhá odpověď bude značně teoretická. Daný obyčej mezinárodního práva by mohl vzniknout v situacích velkých globálních katastrof u životního prostředí a v jeho důsledku by musel být značně omezen udržitelný rozvoj. V takové situaci by se dalo předpokládat v mezinárodním společenství přesvědčení o právní závaznosti nástrojů ochrany životního prostředí a nebyla by zde ani potřeba splnění dlouhodobého chování států tzv. *usus longaevus*.

⁵⁷ Autor diplomové práce pouze předpokládá, že se v mezinárodním společenství v různých mírách objevují nástroje ochrany životního prostředí

3. Česká právní úprava

3. 1. Vývoj a základní charakteristika

První právní předpis, který zavedl institut posuzování vlivů na životní prostředí, včetně mezistátního posuzování, do česko-slovenského právního řádu byl zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí. Jednalo se o právním předpis spíše rámcového charakteru a jeho hlavní význam spočíval ve vymezení pojmů a principů klíčových pro životní prostředí. Na daný zákon následně navázal zákon České národní rady č. 244/1992 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí. Zákon České národní rady č. 244/1992 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí zavedl konstrukci, podle které měl proces posuzování vlivů na životní prostředí povahu samostatného procesu, nebyl součástí vlastního povoloovacího řízení a neaplikoval se na něj správní řád.⁵⁸ V rámci harmonizace českého právního řádu s právními předpisy Evropské unie byl následně přijat zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí)⁵⁹

Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí) vstoupil v účinnost dne 1. 1. 2002 a od své účinnosti byl několikrát novelizován. Pro účely diplomové práce lze zmínit zákon č. 39/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (dále jen „zákon č. 39/2015 Sb.“), zákon č. 326/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 326/2017 Sb.“), zákon č. 225/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (dále jen „zákon č. 225/2017 Sb.“), zákon č. 284/2021 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím stavebního zákona (dále jen „zákon č. 284/2021 Sb.“)⁶⁰ S procesem posuzování vlivů na životní

⁵⁸ DVOŘÁK, Libor. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. XXVII

⁵⁹ Pro účel podkapitoly je vynechána zkratka ZEIA

⁶⁰ Předpis má dělenou účinnost. Dle Čl. XCV Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. července 2023, s výjimkou ustanovení čl. XIV bodů 1, 2, 9, 11 a 12 a čl. L bodů 8 až 10, 13 až 15, 18, 42, 43 a 62 a čl. LI bodů 4 a 5, která nabývají účinnosti prvním dnem kalendářního měsíce následujícího po dni jeho vyhlášení, a s výjimkou ustanovení čl. XLII bodu 6, čl. XLIV bodu 17 a čl. LXXXII bodů 26 až 30 a 37, která nabývají účinnosti dnem 1. ledna 2022.

prostředí souvisejí i další právní předpisy. Takovými předpisy jsou zejména zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny⁶¹, zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon)⁶² a specifickou úpravu obsahuje také zákon č. 276/2003 Sb., o Antarktidě a o změně některých zákonů. Souvisejícími a významnými právními předpisy ve vztahu k procesu posuzování vlivů na životní prostředí jsou předpisy, které upravují navazující řízení.⁶³ Jedná se například o zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) nebo zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon). Daná diplomová práce se bude věnovat v následujících částech zákonu č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí).

3. 2. Základní charakteristika úvodních ustanovení ZEIA

3. 2. 1. Předmět úpravy

Pojem **posuzování vlivů na životní prostředí** označuje zákon jako legislativní zkratku pro posuzování vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví. Dle § 1 odst. 1 ZEIA jsou v zákoně vyjádřeny jak normy hmotněprávní, tak také procesní. Za hmotněprávní vyjádření lze považovat například rozsah a způsob posuzování. Za procesní vyjádření lze považovat například lhůty pro podání vyjádření, podklady pro vydání stanoviska.⁶⁴ Procesu posuzování vlivů na životní prostředí podléhají pouze vymezené záměry nebo koncepce, jejichž provedení by mohlo závažně ovlivnit životní prostředí.⁶⁵ Účelem posuzování vlivů na životní prostředí je získat objektivní odborný podklad pro vydání rozhodnutí. Účel podpory udržitelného rozvoje společnosti byl přidán zákonem č. 93/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon

⁶¹ Hodnocení důsledků koncepcí a záměrů na evropsky významné lokality a ptačí oblasti podle § 45h a §45i zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. (dále jen „zákon o ochraně přírody a krajiny“)

⁶² Srov. Územní řízení s posouzením vlivů na životní prostředí podle § 94a až § 94i a Společné územní a stavební řízení s posouzením vlivů na životní prostředí podle § 94q až § 94z zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů. Tyto integrace byly zavedeny zákonem č. 225/2017 Sb. s cílem zrychlení a zefektivnění procesu. Z praxe se ovšem nedá považovat za často využívanou integraci.

⁶³ § 3 písmeno g) ZEIA

⁶⁴ DVOŘÁK, Libor. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 3.

⁶⁵ § 1 odst. 2 ZEIA

o posuzování vlivů na životní prostředí) a vztahuje se na záměry i koncepce. Definici trvale udržitelného rozvoje lze nalézt v § 6 zákona o životním prostředí.

3. 2. 2. Rozsah posuzování a předmět posuzování

Rozsah posuzování je vymezen v § 2 ZEIA, ve kterém je stanoveno posuzování vlivů na obyvatelstvo, veřejné zdraví a vlivů na životní prostředí. Pojem veřejné zdraví není v ZEIA definován, je proto nutné vycházet ze zvláštních právních předpisů. Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů definuje v § 2 „*Veřejným zdravím je zdravotní stav obyvatelstva a jeho skupin. Tento zdravotní stav je určován souhrnem přírodních, životních a pracovních podmínek a způsobem života*“. Pojem životní prostředí je v ZEIA vymezen tak, že zahrnuje živočichy a rostliny, ekosystémy, půdu, horninové prostředí, vodu, ovzduší, klima a krajinu, přírodní zdroje, hmotný majetek a kulturní památky, přičemž se odkazuje na zvláštní právní předpisy. Zákon č. 326/2017 Sb. doplnil mezi posuzované faktory vlivy na biologickou rozmanitost s tím, že se mají posuzovat se zvláštním zřetelem na evropsky významné druhy, ptáky a evropská stanoviště.⁶⁶

Záměrem jsou podle ZEIA „*1. stavby, zařízení, činnosti a technologie uvedené v příloze č. 1 ZEIA 2. stavby, zařízení, činnosti a technologie, které podle stanoviska orgánu ochrany přírody vydaného podle zákona o ochraně přírody a krajiny mohou samostatně nebo ve spojení s jinými významně ovlivnit předmět ochrany nebo celistvost evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti*“.⁶⁷ Na definici pojmu záměr přímo navazuje vymezení **předmětu posuzování vlivů na životní prostředí**. Ustanovení § 4 odst. 1 písm. a) ZEIA uvádí, co je vždy předmětem posuzování vlivů na životní prostředí. Ustanovení § 4 odst. 1 písm.) b až h) ZEIA uvádí, co je předmětem posuzování vlivů na životní prostředí poté, co je tak stanoveno ve zjišťovacím řízení. Zákonem č. 284/2021 Sb. došlo u podlimitních záměrů⁶⁸ a jejich změn k zrušení „*a příslušný úřad stanoví, že budou podléhat zjišťovacímu řízení*“ Podlimitní záměry, které dosáhnou alespoň 25 % příslušné limitní hodnoty a nacházejí se ve zvláště chráněném území nebo jeho ochranném pásmu podle zákona o ochraně přírody a krajiny, budou vždy povinně podléhat zjišťovacímu řízení. V ustanoveních § 4 odst. 2 až 4 ZEIA je stanoven tzv. negativní

⁶⁶ § 2 ZEIA

⁶⁷ § 3 písmeno a) ZEIA

⁶⁸ Dle § 3 písmena n) ZEIA „*podlimitním záměrem záměr uvedený v příloze č. 1 k tomuto zákonu kategorii II, který nedosahuje příslušné limitní hodnoty, je-li uvedena*“.

předmět posuzování. Jedná se o záměry, které nemusejí při splnění stanovených podmínek být předmětem posuzování vlivů na životní prostředí.⁶⁹

3. 2. 3. Způsob posuzování vlivů záměru na životní prostředí

Způsobem posuzování vlivů záměrů na životní prostředí (dále jen „způsob posuzování“) rozumíme zjištění, popis, posouzení a vyhodnocení předpokládaných přímých a nepřímých významných vlivů provedení i neprovedení záměru na životní prostředí, a to v průběhu celého cyklu záměru, tedy při přípravě, provádění, provozování i jeho ukončení, popřípadě důsledky jeho likvidace, sanace nebo rekultivace území. Povinnost sanace nebo rekultivace je stanovena zvláštním právní předpisem. Například dle § 31 odst. 5 zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství je stanovena povinnost organizace oprávněné dobývat výhradní ložisko zajistit sanaci a rekultivaci všech pozemků dotčených těžbou⁷⁰. Se způsobem posuzování souvisí i otázka alternativních řešení záměrů. V rámci projektového posuzování se nejčastěji rozlišují varianty umístění záměru, kapacitní, časové a technologické. Může také nastat i varianta neprovedení záměru⁷¹, která hodnotí vlivy na životní prostředí a veřejné zdraví, v případě záměru, který by nebyl vůbec realizován⁷². Jedná se tedy o souhrnné environmentální prognózy. Obecně ZEIA povinnost zpracovávat varianty neukládá, ale byl-li záměr předložen ve variantách bude součástí závěru zjišťovacího řízení i výsledek vyhodnocení jednotlivých variant z hlediska vlivů na životní prostředí s uvedením jejich pořadí. Záměr předložený ve variantách může nastat v situaci, když sám oznamovatel rozhodne zpracovat oznámení s variantami, nebo v případě, když zákon zpracování variant s definovaným cílem přímo ukládá.⁷³ Posuzování záměru zahrnuje i návrh tzv. mitigačních (zmírňujících) opatření⁷⁴ Mitigační opatření lze chápat jako „*všechny navržená opatření k prevenci, vyloučení, snížení, popřípadě kompenzaci možných významných negativních vlivů záměru na životní prostředí.*“⁷⁵ Monitoring představuje sledování a rozbor možných významných negativních vlivů záměrů na

⁶⁹ DVOŘÁK, Libor. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 29.

⁷⁰ DVOŘÁK, Libor. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 46.

⁷¹ Takzvané nulové varianty.

⁷² Příklad: Jaký bude mít vliv neprovedení určitého úseku pozemní komunikace obce na kvalitu ovzduší a hladinu hluku v obci u předpokládaného nárůstu dopravy.

⁷³ § 45i zákona o ochraně přírody a krajiny

⁷⁴ § 5 odst. 4 ZEIA

⁷⁵ DVOŘÁK, Libor. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 46.

životní prostředí.⁷⁶ Od účinnosti zákona č. 326/2017 Sb. jsou monitoringovaná opatření nedílnou součástí celého procesu posuzování vlivů na životní prostředí.

3. 3. Fáze posuzování vlivů na životní prostředí

3. 3. 1. Oznámení

Podle § 6 odst. 1 ZEIA je pouze oznamovatel povinen předložit oznámení⁷⁷ záměru (dále jen „oznámení“) příslušnému závěru. Ze zákona tedy vyplývá, že pouze osoba, která hodlá provést záměr, může podat oznámení a není možné zahájení na podnět někoho jiného, nebo z úřední povinnosti. Před samotným předložením oznámení může předcházet na požádání ještě předběžné projednání dle § 15 ZEIA. Oznamovatel má povinnost přeložit oznámení v listinné podobě a současně zaslat elektronickou poštou nebo na technickém nosiči dat (typicky CD). Náležitosti oznámení jsou dále stanoveny v příloze č. 3 ZEIA.⁷⁸ Obecně zákon neukládá povinnost řešit v oznámení varianty záměru například časové, technologické nebo lokalizační,⁷⁹ ale pokud se jedná o záměr posuzovaný v obligatorním režimu⁸⁰, tak oznamovatel musí uvést aspoň nástin studovaných hlavních variant a také stěžejní důvody pro jeho volbu.⁸¹ Výjimku z povinnosti neukládání předkládání oznámení ve variantách stanovuje § 6 odst. 6 ZEIA „...oznámení se předkládá ve variantách, pokud z požadavků § 45i odst. 2 zákona o ochraně přírody a krajiny vyplývá nezbytnost jejich zpracování.“ Dané ustanovení se týká tzv. naturových záměrů a v případě, že stanovisko orgánu ochrany přírody⁸² nevyloučí významný vliv záměru na předmět ochrany nebo celistvosti evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti, má oznamovatel povinnost opatřit naturové posouzení, zohlednit závěry v oznámení a přiložit naturové posouzení k oznámení.⁸³

Další výjimka je stanovena v § 6 odst. 3 ZEIA, kdy oznamovatel může předložit místo oznámení dokumentaci vlivů záměru na životní prostředí v případech, pokud se nejedná

⁷⁶ DVOŘÁK, Libor. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 47.

⁷⁷ Nejedná se o žádost ve smyslu § 44 an. zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů. (dále jen „správní řád“)

⁷⁸ § 6 odst. 2 ZEIA

⁷⁹ DVOŘÁK, Libor. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 53

⁸⁰ § 4 odst. 1 písmeno a) ZEIA

⁸¹ § 6 odst. 2 ZEIA

⁸² Vydaného podle zákona o ochraně přírody a krajiny

⁸³ DVOŘÁK, Libor. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 54

o přeshraniční posuzování dle § 11 ZEIA nebo o záměr, který podle stanoviska orgánu ochrany přírody může významně ovlivnit předmět ochrany nebo celistvost evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti.

V případě, že oznámení nemá předepsané náležitosti, tak příslušný úřad v souhlasu s § 37 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen „správní řád“) pomůže oznamovateli nedostatky odstranit nebo oznamovatele vyzve k jejich odstranění a poskytne oznamovateli k tomu přiměřenou lhůtu.

3. 3. 2 Zjišťovací řízení

Průběh a obsah zjišťovacího řízení je upraven v ustanovení § 7 ZEIA. Zjišťovací řízení se zahajuje na podkladě oznámení a provádí se podle kritérií uvedených v příloze č. 2 ZEIA.⁸⁴ Výjimku představuje § 6 odst. 5 ZEIA, kdy může oznamovatel předložit místo oznámení dokumentaci vlivů záměru na životní prostředí (dále jen dokumentace). Cíl zjišťovacího řízení je podle toho, zda oznámený záměr splňuje kritéria podle § 4 odst. 1 písm. a) ZEIA, takový záměr vždy podléhá posouzení vlivů na životní prostředí a cíl zjišťovacího řízení neslouží k posouzení otázky, zda je třeba v tomto procesu pokračovat, ale k upřesnění informací, které je vhodné uvést do dokumentace. Druhý případ se týká záměru naplňující kritéria dle § 4 odst. 1 písm. b) až h) ZEIA, který podléhá posouzení pouze za předpokladu, že se tak stanoví ve zjišťovacím řízení. Účelem zjišťovacího řízení v druhé situaci je určit, zda má být záměr posouzen v procesu posuzování vlivů na životní prostředí, a tedy zda se v tomto procesu bude pokračovat, nebo zda záměr nemůže mít významné negativní vlivy na životní prostředí, takže není potřeba v procesu posuzování vlivů na životní prostředí pokračovat.⁸⁵

Ustanovení § 7 odst. 1 ZEIA se týká formy zjišťovacího řízení tzv. **scoping**. Jedná se o obligatorně posuzované záměry ve zjišťovacím řízením, které jsou vždy předmětem posuzování vlivů na životní prostředí, a proto předmětem zjišťovacího řízení není otázka, zda mohou mít významný vliv na životní prostředí.⁸⁶ Cílem je upřesnit informace, které jsou vhodné uvést do dokumentace, a to se zřetelem k povaze konkrétního záměru nebo druh

⁸⁴ § 7 odst. 3 ZEIA

⁸⁵ KOCOUREK, Tomáš. In: BAHÝLOVÁ, Lenka a kol. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 51.

⁸⁶ DVOŘÁK, Libor. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 59-61.

záměru, faktorů životního prostředí uvedené v § 2 ZEIA, které mohou být provedením záměru ovlivněny a současného stavu poznatků a metod posuzování.⁸⁷

Ustanovení § 7 odst. 2 ZEIA se týká formy zjišťovacího řízení tzv. **screening**. Cílem podle daného ustanovení je zjistit, zda záměr nebo jeho změna může mít významný vliv na životní prostředí, a tudíž musí být dále posuzován. Předmětem zjišťovacího řízení jsou záměry uvedené v § 4 odst. 1 písm. b) až h) ZEIA. Není dále vyloučen ani případ, že záměr může samostatně nebo ve spojení s jinými mít významný vliv na lokality soustavy Natura 2000 a bude na základě závěru zjišťovacího řízení posuzován v procesu posuzování vlivů na životní prostředí.⁸⁸ V případě, že záměr podléhá posouzení vlivů záměrů na životní prostředí, tak je předmětem zjišťovacího řízení také upřesnění podle § 7 odst. 1 ZEIA.

Příslušný úřad při určování, zda záměr nebo jeho změna může mít významný vliv na životní prostředí přihlíží vždy k povaze a rozsahu záměru a jeho umístění, okolnostem, zda záměr nebo změna záměru svou kapacitou dosahuje limitních hodnot uvedených u záměrů příslušného druhu v příloze č. 1 kategorie II ZEIA, obdrženým vyjádřením veřejnosti, dotčené veřejnosti, dotčených orgánů a dotčených územních samosprávných celků a zákonem č. 284/2021 Sb. byla přidána povinnost přihlížet k případným výsledkům jiných environmentálních hodnocení podle příslušných právních předpisů.⁸⁹ Závěr zjišťovacího řízení je úkonem podle části čtvrté správního řádu. V případě negativního závěru zjišťovacího řízení má závěr formu rozhodnutí.⁹⁰ Možnosti obrany veřejnosti proti závěru příslušného úřadu se věnuje 4. kapitola.

3. 3. 3 Dokumentace

„Dokumentace je nejdůležitějším dokumentem zpracovaným v procesu posuzování vlivů na životní prostředí, s cílem popsat a zhodnotit možné vlivy na životní prostředí, navrhnout specifická preventivní a jiná opatření, prostřednictvím nichž je možno negativní vlivy na životní prostředí vyloučit nebo zmírnit“⁹¹ Oznamovatel na základě oznámení, vyjádření k oznámení a odůvodněného písemného závěru zajistí zpracování dokumentace.⁹² Na základě argumentu

⁸⁷ § 7 odst. 1 ZEIA

⁸⁸ DVOŘÁK, Libor. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 61–62.

⁸⁹ § 7 odst. 3 ZEIA

⁹⁰ DVOŘÁK, Libor. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 65–67.

⁹¹ DVOŘÁK, Libor. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 74.

⁹² § 8 odst. 1 ZEIA

a contrario k § 18 odst. 1 ZEIA hradí náklady se zpracováním dokumentace oznamovatel. Dokumentaci zpracovává odborná osoba k tomu oprávněná podle § 19 ZEIA se zákonnou povinností zpracovat dokumentaci odborně, objektivně a v plném rozsahu, s dodržáním stanovených náležitostí.⁹³ Obdobně jako oznámení se dokumentace předává v listinné podobě a elektronické podobě. Náležitosti dokumentace jsou podrobně⁹⁴ stanoveny v příloze č. 4 ZEIA. Dále má být zohledněn současný stav poznatků a metod posuzování, ale také případně jiné výsledky jiných environmentálních hodnocení podle příslušných právních předpisů.⁹⁵ Praktické zohlednění současného stavu poznatků a metod posuzování lze spatřovat u situací doplnění nebo přepracování dokumentace, kdy příslušný úřad může na základě obdržených vyjádření nebo doporučení zpracovatele, dokumentaci vrátit oznamovateli. V případě, že nedojde k doplnění nebo přepracování dokumentace do 3 let ode dne vrácení dokumentace, příslušný úřad posuzování ukončí.⁹⁶ Opětovně předložená dokumentace musí být tedy „aktualizována“ v souladu se zohledněním současného stavu poznatků a metod posuzování. Příslušný úřad má také oprávnění vrátit dokumentaci do 10 pracovních dnů ode dne, kdy mu byla doručena, a to v případě, kdy příslušný úřad dojde k závěru, že dokumentace neobsahuje náležitosti požadované ZEIA⁹⁷ Příslušný úřad tedy neprověřuje jenom splnění náležitostí podle přílohy č. 4 ZEIA, ale také například zda dokumentace vychází ze závěru zjišťovacího řízení.

3. 3. 4. Posudek

Posudek lze charakterizovat jako odborný podklad znaleckého charakteru⁹⁸ nebo jako odborný přezkum úplnosti a kvality dokumentace.⁹⁹ O vyhotovení posudku se stará příslušný úřad, který zajistí zpracování posudku tím, že uzavře se zpracovatelem posudku smlouvu.¹⁰⁰ Typicky se bude jednat o smlouvu o dílo,¹⁰¹ ale není vyloučen ani jiný typ smlouvy v podobě inominátní smlouvy.¹⁰² Podle Tomáše Kocourka se nejedná o veřejnoprávní smlouvu a není

⁹³ § 19 odst. 2 ZEIA

⁹⁴ Srovnat stručnou přílohu č IV směrnice EIA před revidovanou směrnicí EIA

⁹⁵ § 8 odst. 1 ZEIA

⁹⁶ § 8 odst. 5 ZEIA

⁹⁷ § 8 odst. 2 ZEIA

⁹⁸ KOCOUREK, Tomáš. In: BAHÝLOVÁ, Lenka a kol. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 72.

⁹⁹ DVORÁK, Libor. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 83

¹⁰⁰ § 9 odst. 1 ZEIA

¹⁰¹ 2586 an. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. (dále jen „OZ“)

¹⁰² 1746 odst. 2 OZ

vyloučeno, aby smlouva měla ústní formu.¹⁰³ Podle Libora Dvořáka¹⁰⁴ se smlouvy o zajištění zpracování posudku uveřejňují prostřednictvím registru smluv¹⁰⁵ a účinnost takové smlouvy je vázána na uveřejnění.¹⁰⁶ Autor diplomové práce se pouze domnívá, že se v praxi mezi příslušným úřadem a zpracovatelem posudku nevyskytují případy smluv uzavřených pouze v ústní formě. Zákon č. 340/2015 Sb., o zvláštních podmínkách účinnosti některých smluv, uveřejňování těchto smluv a o registru smluv (zákon o registru smluv) stanoví povinnost písemné formy pro smlouvy, na které se vztahuje povinnost uveřejnit v registru smluv, ale připouští také možnost uzavřít smlouvu jiným způsobem umožňujícím uveřejnění smlouvy prostřednictvím registru smluv.¹⁰⁷ V případě, že by nastala výše zmíněná situace ústní formy, tak se jako možné řešení jeví uveřejnění smlouvy formou záznamu, který se uveřejní následně v registru smluv.

Zpracovatel posudku je osoba oprávněná podle § 19 ZEIA, která zpracovává posudek na základě dokumentace, vyjádření podaných k dokumentaci a v případě, že proběhlo veřejné projednání¹⁰⁸, tak zohlední závěry z veřejného projednání. Náležitosti posudku jsou stanoveny v příloze č. 5 ZEIA.¹⁰⁹ Dle § 9 odst. 3 ZEIA lhůta pro zpracování posudku je 60 dnů ode dne, kdy zpracovatel posudku obdržel dokumentaci včetně všech obdržených vyjádření k dokumentaci. Dále zákon připouští v odůvodněných, zejména složitých případech prodloužení o dalších 20 dnů. Prodloužení lhůty může pouze nastat za předpokladu, že o to zpracovatel posudku včas požádá.¹¹⁰ Dle autora diplomové práce z dikce ustanovení¹¹¹ „lhůtu může... příslušný úřad na žádost zpracovatele posudku prodloužit“ nevyplývá pro příslušný úřad a zpracovatele posudku zákaz¹¹² možnosti prodloužit lhůtu již při uzavírání smlouvy, kde by případné prodloužení lhůty bylo také obsahem smlouvy.

V § 9 odst. 3 a odst. 4 ZEIA lze spatřovat kladený důraz na nezávislost a skutečnou objektivitu u zpracování posudku, neboť se nesmí participovat osoba, která se podílela

¹⁰³ KOCOUREK, Tomáš. In: BAHÝLOVÁ, Lenka a kol. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 72-73.

¹⁰⁴ DVOŘÁK, Libor. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 84.

¹⁰⁵ Zákon č. 340/2015 Sb., o zvláštních podmínkách účinnosti některých smluv, uveřejňování těchto smluv a o registru smluv (zákon o registru smluv), ve znění pozdějších předpisů. (dále jen „zákon o registru smluv“)

¹⁰⁶ Srovnat výjimky z povinnosti uveřejnění § 3 odst. 2 písmeno h) zákona o registru smluv

¹⁰⁷ § 8 odst. 2 zákona o registru smluv

¹⁰⁸ § 17 odst. 1 ZEIA Veřejné projednání je nařízeno příslušným úřadem v případech, kdy obdržel nesouhlasné vyjádření veřejnosti k dokumentaci.

¹⁰⁹ § 9 odst. 2 ZEIA

¹¹⁰ DVOŘÁK, Libor. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 85.

¹¹¹ Dle § 9 odst. 3 ZEIA

¹¹² V opačném případě srovnat závažné porušení dle § 19 odst. 2 ZEIA

na zpracování oznámení nebo dokumentace a zpracovatel posudku nesmí posuzovanou dokumentaci přepracovat ani doplňovat.

Nesplňuje-li posudek náležitosti podle ZEIA, příslušný úřad do 10 pracovních dní od obdržení posudku vrátí posudek zpracovateli k doplnění nebo přepracování a stanoví zpracovateli posudku přiměřenou lhůtu k předložení posudku. Lhůta nesmí být delší, než 30 dnů.¹¹³ V případě, kdy zpracovatel posudku nepředloží posudek ve stanovených lhůtách a ani po dodatečné lhůtě 15 dní, sníží příslušný úřad odměnu o finanční sankce.¹¹⁴

O změně, kterou v oblasti vyjadřování veřejnosti k posudku přinesl zákon č. 326/2017 Sb. pojednává 4. kapitola.

3. 3. 5 Závazné stanovisko k posouzení vlivů provedení záměrů na životní prostředí

Závazné stanovisko k posouzení vlivů provedení záměrů na životní prostředí (dále jen „závazné stanovisko EIA“) vydává příslušný úřad na základě dokumentace, vyjádření k dokumentaci, veřejného projednání a posudku ve lhůtě do 30 dnů ode dne obdržení posudku.¹¹⁵ Zákonem č. 326/2017 Sb. již není podkladem vyjádření uplatněné k posudku, protože posudek není předmětem vyjadřování a zveřejňuje se až se stanoviskem. V případě, že by nebyla dodržena lhůta pro vydání závazného stanoviska EIA, tak lze postupovat podle § 80 správního řádu o ochraně před nečinností. Nesprávným úředním postupem je také porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě a v případě, kdy bude prokázána způsobena škoda, lze požadovat náhradu škody.¹¹⁶ Závazné stanovisko EIA je podkladem pro vydání rozhodnutí v navazujících řízeních, které předkládá oznamovatel v žádosti jako jeden z podkladů pro navazující řízení. Zákonem č. 326/2017 Sb. byla zavedena podmínka platnosti závazného stanoviska EIA v době vydání rozhodnutí v navazujících řízeních v prvním stupni.¹¹⁷ A contrario tedy platí, že na rozhodnutí vydané v odvolacím řízení se podmínka nevztahuje. Závazné stanovisko EIA je buď souhlasné, nebo nesouhlasné a náležitosti závazného stanoviska EIA jsou uvedeny v příloze č. 6 ZEIA. V příloze č. 6 ZEIA jsou stanoveny **povinné údaje** (nejvýznamnější jsou v dané části tzv. mitigační opatření „*podmínky pro fázi přípravy záměru, realizace (výstavby) záměru, provozu záměru, popřípadě*

¹¹³ § 9 odst. 7 ZEIA

¹¹⁴ § 9 odst. 8 ZEIA

¹¹⁵ § 9a odst. 1 ZEIA

¹¹⁶ § 13 odst. 1 a odst. 2 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁷ § 9 odst. 3 ZEIA

*podmínky pro fázi ukončení provozu záměru za účelem prevence, vyloučení, snížení, popřípadě kompenzace negativních vlivů záměru na životní prostředí a veřejné zdraví*¹¹⁸ a povinnost **odůvodnění**. Příslušný úřad následně zašle závazné stanovisko EIA oznamovateli, dotčeným správním orgánům, dotčeným územním samosprávným celkům a zveřejní spolu s posudkem podle §16 ZEIA.¹¹⁹

Do 31. 3. 2015 mělo závazné stanovisko EIA formu tzv. jiného správního úkonu podle části čtvrté správního řádu. Zákonem č. 39/2015 Sb. došlo ke změně právní formy stanoviska EIA na závazné stanovisko podle § 149 správního řádu. K dané změně došlo v důsledku námitek Evropské komise, která v rámci řízení o porušení Smlouvy o fungování Evropské unie namítala, že „výsledek EIA není při řízení o vydání povolení zohledněn způsobem požadovaným směrnicí“¹²⁰. Obdobnou situaci řešila také Slovenská republika, která zákonem č. 314/2014 Z. z. Zákon, ktorým sa mení a doplňa zákon č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony zmenila formu stanoviska na záverečné stanovisko¹²¹, které je správním rozhodnutím.¹²² Vydávání závazného stanoviska je jednou z forem činnosti správních orgánů.¹²³ Závazné stanoviska podle § 149 správního řádu nejsou správním rozhodnutím, protože nezakládají, neruší, nemění nebo nedeklarují práva a povinnosti.¹²⁴ Obsah závazného stanoviska EIA je závazný pro výrokovou část správního rozhodnutí a správní orgán, který vydává rozhodnutí v navazujícím řízení, je povinen obsah závazného stanoviska EIA plně respektovat, nemá možnost se od něj odchýlit.¹²⁵

Ustanovení § 9a odst. 4 a odst. 5 ZEIA se týkají platnosti závazného stanoviska EIA a jeho prodlužování. Platnost závazného stanoviska EIA je 7 let ode dne jeho vydání a na žádost oznamovatele lze opakovaně prodloužit o 5 let s tím, že nesmí dojít ke změnám podmínek v dotčeném území nebo poznatků a metod posuzování. Nejedná se ovšem o jakékoliv změny, ale pouze o změny v jejichž důsledku by záměr mohl mít dosud neposouzené významné vlivy

¹¹⁸ Bod I. 8 přílohy č. 6 ZEIA

¹¹⁹ § 9 odst. 2 ZEIA

¹²⁰ DVOŘÁK, Libor. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 93-94.

¹²¹ § 37 Zákon č. 24/2006 Z. z. Zákon o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov

¹²² KATRLÍK, Radovan. *Zákon o posudzovaní vplyvov na životné prostredie. Komentár*. 1. vydání. Bratislava: Wolters Kluwer, 2016, s. 200.

¹²³ SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2013, s. 115.

¹²⁴ JEMELKA, Luboš a kol. *Správní řád. Komentář*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s.711

¹²⁵ KOCOUREK, Tomáš. In: BAHÝLOVÁ, Lenka a kol. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 79.

na životní prostředí.¹²⁶ Možnost prodloužení platnosti pouze části stanoviska doplnil zákon č. 326/2017 Sb. V případě, že zjišťovací řízení bude ukončeno s tím, že část nebo etapa záměru nepodléhá posouzení, tak příslušný úřad prodlouží závazné stanovisko EIA v celém jeho rozsahu. V opačném případě, tedy část nebo etapa záměru bude posuzována, protože dané změny podmínek v dotčeném území nebo poznatků a metod posuzování mohou vést k významnému vlivu na životní prostředí, příslušný úřad prodlouží pouze původní závazné stanovisko EIA v rozsahu, ve kterém se jej takové změny nedotýkají.¹²⁷ Ustanovení § 9a odst. 6 ZEIA upravuje tzv. verifikaci, kde pro účely navazujícího řízení je stanovena povinnost ověřit shodnost záměru posuzovaného v procesu posuzování vlivů na životní prostředí s shodností záměru předkládaného do navazujícího řízení. Příslušný úřad vydává závazné stanovisko k ověření změn záměru tzv. coherence stamp. Hlavním znakem daného stanoviska je jeho aktuálnost.¹²⁸

3. 4. Navazující řízení

Obecně je možné „*navazující řízení charakterizovat jako řízení, které v časové souslednosti navazuje na proces EIA a směřuje k uskutečnění tohoto záměru.*“¹²⁹ Správní orgán, který vede navazující řízení, má celou řadu informačních povinností. Informace uvedené v § 9b odst. 1 písm. a) až d) ZEIA zveřejňuje postupem dle § 25 správního řádu. Správní orgán, který vede navazující řízení zveřejní a) žádost spolu s upozorněním, že se jedná o záměr, který podléhá posuzování vlivů na životní prostředí, b) informace o předmětu a povaze rozhodnutí, které má být vydáno, c) informace o tom, kde se dá seznámit s dokumenty pořizovanými v průběhu posuzování vlivů na životní prostředí, d) informace týkající se zapojení veřejnosti. Informace se zveřejní vyvěšením po dobu 30 dnů na úřední desce orgánu, které vede navazující řízení.¹³⁰ Zákon dále stanovuje povinnost správnímu orgánu příslušnému k vedení navazujícího řízení v součinnosti s dotčenými orgány, poskytnutí předběžné informace. Předběžnou informaci lze chápat jako právní institut, jehož účelem je zajistit vyšší míru předvídatelnosti rozhodování.¹³¹ Předběžnou informaci o požadavcích na údaje a podkladů, které má žadatel

¹²⁶ § 9a odst. 4 ZEIA

¹²⁷ DVOŘÁK, Libor. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 106-107

¹²⁸ DVOŘÁK, Libor. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 90 a s. 107.

¹²⁹ BAHÝLOVÁ, Lenka. In: VOMÁČKA, Vojtěch a kol. *Posuzování vlivů záměrů a koncepcí na životní prostředí*. Brno: Masarykova univerzita, 2016, s. 84.

¹³⁰ § 9b odst. 1 písmeno a) až d) ZEIA

¹³¹ VEDRAL, Josef. *Správní řád. Komentář*. 2. vydání. Praha: BOVA POLYGON, 2012 s. 1057.

předložit k žádosti o vydání rozhodnutí,¹³² lze poskytnout pouze na žádost žadatele o vydání rozhodnutí v navazujícím řízení, a to před zahájením navazujícího řízení. Předběžná informace platí 1 rok ode dne jejího vydání.¹³³ Z důvodu procesní ekonomie, zejména pro doručování veřejnou vyhláškou, je navazující řízení vždy považováno za řízení s velkým počtem účastníků.¹³⁴ Pokud jde o podklady pro rozhodnutí, tak správní orgán příslušný k vedení navazujícího řízení, při rozhodování v navazujícím řízení kromě závazného stanoviska EIA vychází také z dokumentace, popřípadě oznámení, připomínek veřejnosti, vyjádření dotčeného státu u mezistátního posuzování podle § 13 ZEIA a v případě, že bylo konáno veřejné ústní jednání, tak také z něj.¹³⁵ Ustanovení § 9b odst. 5 ZEIA je možno považovat z pohledu zásady materiální pravdy za poněkud nadbytečné, protože se správní orgán při svém rozhodování může zaobírat i dalšími podklady, než je jenom závazné stanovisko EIA. V případě, že by ale jiné podklady byly v rozporu se závazným stanoviskem EIA, tak se správní orgán v navazujícím řízení nemůže od závazného stanoviska EIA odchýlit. Stejně tak může být vnímána jako nadbytečná i část daného ustanovení např. oznámení není z hlediska zákona podkladem ani pro vydání závazného stanoviska EIA.

Zákonem č. 39/2015 Sb. došlo k definici navazujícího řízení v § 3 písm. g) ZEIA jako „řízení, ve kterém se vydává rozhodnutí podle zvláštních právních předpisů, které povoluje umístění nebo provedení záměru posuzovaného podle tohoto zákona.“ Zákonodárce v poznámce pod čarou uváděl demonstrativní výčet zvláštních právních předpisů, podle kterých se navazující řízení vedla. Nicméně stále nebylo zcela jasné, o která všechna správní řízení se jedná. Přesné vymezení navazujících řízení je přitom důležité u aplikace procesních pravidel podle §9b a násl. ZEIA nebo v případech verifikace.¹³⁶

Zákonem č. 326/2017 Sb. byl zaveden taxativní výčet řízení vedených k záměru nebo jeho změně, které podléhají posouzení vlivů záměrů na životní prostředí. Jedná se o řízení uvedená v § 3 písm. g) ZEIA. Danou úpravu lze hodnotit pozitivně i negativně. Pozitivně z toho důvodu, že konkrétní taxativní výčet navazujících řízení může zvyšovat právní jistotu investorů i veřejnosti. Za negativní lze považovat neobsažení všech relevantních řízení, které mohou mít významný vliv na životní prostředí. Jedná se například o řízení¹³⁷ podle zákona

¹³² Srovnat předběžnou informaci podle § 139 správního řádu

¹³³ § 9 odst. 2 ZEIA

¹³⁴ § 9b odst. 3 ZEIA

¹³⁵ § 9 odst. 5 ZEIA

¹³⁶ DVOŘÁK, Libor. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 18.

¹³⁷ § 9 odst. 1 zákon č. 263/2016 Sb., atomový zákon, ve znění pozdějších předpisů.

č. 263/2016 Sb., atomový zákon nebo změna stavby před dokončením¹³⁸ nebo podle zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon). Dle autora diplomové práce jsou dvě přijatelné varianty de lege ferenda. První variantou je doplnění taxativního výčtu o další relevantní řízení, které mohou mít významný vliv na životní prostředí. Druhou variantou je změna ustanovení § 3 písm. g) ZEIA z taxativního výčtu na demonstrativní výčet. Autor diplomové práce se přiklání k druhé variantě, která by obsahovala určitý kompromis k současné právní úpravě. Daným kompromisem by byla změna ustanovení § 3 písm. g) ZEIA z taxativního výčtu na demonstrativní výčet, který by nebyl konstruován jako poznámka pod čarou.¹³⁹ Demonstrativní výčet by obsahoval identické zachování současných řízení a neobsahoval by další nová řízení. Případný prostor pro doplnění dalších řízení by tedy zůstal na judikatuře. Obdobný názor zastávala také veřejná ochránkyně práv ve svých připomínkách k legislativnímu procesu „*pokud je úmyslem předkladatele vytvořit taxativní výčet navazujících řízení (což nedoporučuji a mám za to, že je žádoucí ponechat zde výklad judikatuře)*“.¹⁴⁰

¹³⁸ § 118 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

¹³⁹ „*Poznámky pod čarou či vysvětlivky nejsou normativní, přesněji závaznou součástí pravidla chování.*“ Nález Ústavního soudu ze dne 30. listopadu 1999, sp. zn. II. ÚS 485/98 (N 173/16 SbNU 259)

¹⁴⁰ Přípomínka v legislativním procesu veřejného ochránce práv ze dne 2. srpna 2016, sp. zn. 1961/2016/PDCJ.

4. Účast veřejnosti

4. 1. Základní definice veřejnosti a dotčené veřejnosti

Dle preambule Aarhuské úmluvy strany úmluvy „uznávají, že lepší přístup k informacím o životním prostředí a účast veřejnosti na rozhodování týkajícího se životního prostředí zvyšuje kvalitu rozhodnutí a jejich prosazování, přispívá ke zvyšování povědomí veřejnosti o otázkách životního prostředí, poskytuje veřejnosti příležitost vyjádřit své obavy a zájmy a umožňuje orgánům veřejné správy brát tyto obavy a zájmy náležitě v úvahu.“¹⁴¹ Veřejnost může mít obecně mnoho forem. Jednak v podobě fyzických nebo právnických osob, dále lze rozlišovat na neformální skupiny osob bez právní subjektivity, formální skupiny osob bez právní subjektivity nebo formální skupiny s právní subjektivitou. Aarhuská úmluva pracuje s pojmy veřejnost a dotčená veřejnost. Veřejnost dle Aarhuské úmluvy znamená fyzické nebo právnické osoby a v souladu s vnitrostátní úpravou nebo praxí také jejich sdružení, skupiny a organizace.¹⁴² Jedná se o širokou definici, která je typická pro tzv. konzultativní účast veřejnosti. Určitou vyšší a kvalifikovanou formou je dotčená veřejnost u které stačí, že může být ovlivněna environmentálním rozhodováním, anebo která má na tomto rozhodování určitý zájem. U nevládních organizacích týkajících se podpory ochrany životního prostředí, které splňují požadavky dle vnitrostátního práva úmluva předpokládá, že mají na environmentální rozhodování zájem.¹⁴³ Významná definiční změna v české právní úpravě byla provedena zákonem č. 39/2015 Sb. a to z důvodu potřeby řádné transpozice směrnice EIA.¹⁴⁴ **Veřejností** je dle § 3 písm. h) ZEIA jedna nebo více osob a může se jednat o fyzickou nebo právnickou osobu. Pojem **veřejnost**¹⁴⁵ nahradil dřívější pojem **každý**. Daná změna názvu pojmu fakticky nic nemění a jedná se tedy o formální změnu. Obecně lze shrnout, že transpozice pojmu veřejnost nečinila žádný problém a pojem je vykládán značně široce.

¹⁴¹ Preambule Aarhuské úmluvy

¹⁴² Článek 2 bod 4. Aarhuské úmluvy. Srov. článek 1 odst. 2 písmeno d) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/92/EU ze dne 13. prosince 2011 o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí

¹⁴³ Článek 2 bod 5. Aarhuské úmluvy. Srovnat článek 1 odst. 2 písmeno e) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/92/EU ze dne 13. prosince 2011 o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí

¹⁴⁴ DVOŘÁK, Libor. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 22.

¹⁴⁵ Srovnat pojem **každý** u strategického posuzování

Kvalifikovanou skupinou subjektů je následně **dotčená veřejnost**. Jedná se o podmnožinu pojmu veřejnost. Zákon dělí dotčenou veřejnost na dvě kategorie subjektů. Tou první jsou dle § 3 písm. i) bodu 1. ZEIA osoby, které mohou být rozhodnutím vydaným v navazujících řízeních dotčeny ve svých právech nebo povinnostech. Jedná se o tzv. přímo dotčené osoby, kterým svědčí subjektivní právo,¹⁴⁶ na základě, kterého jsou za podmínek vymezených správním řádem¹⁴⁷ nebo předpisy upravujícími navazující řízení¹⁴⁸, účastníky navazujících řízení.¹⁴⁹ V první kategorii subjektů zákon hovoří o **dotčení na svých právech nebo povinnostech**. Typicky se bude jednat o právo vlastnické nebo jiné věcné právo. Otázkou je, zda se bude daná kategorie vztahovat i na subjekty, které jsou dotčeny například na právu na zdraví, na právu příznivé životní prostředí nebo právu na život. Dle názoru autora diplomové práce by se dané subjekty neměly řadit do dané kategorie, neboť se jedná o velmi široké pojmy, které by v některých případech byly těžko prokazatelné.¹⁵⁰ Nutno ovšem podotknout, že opačný názor zastávají autoři komentáře Bahýľová, Kocourek, Vomáčka, kteří tvrdí, že do této kategorie „*spadají také osoby, u nichž lze vysledovat dotčení nepřímé či dotčení na jiném než věcném právu například u práva na příznivé životní prostředí.*“¹⁵¹ Stejný závěr lze dovodit i z poměrně širokých a obecných definic dotčené veřejnosti podle Aarhuské úmluvy,¹⁵² směrnice EIA,¹⁵³ nebo také nálezu výboru pro dodržování Aarhuské úmluvy č. ACCC/C/2010/50.

Druhou kategorií subjektů u dotčené veřejnosti jsou případy tzv. environmentálních právnických osob. Jedná se o právnickou osobu soukromého práva, která byla založena za účelem (předmětem činnosti) ochrany životního prostředí nebo veřejného zdraví a její hlavní činnost není podnikání nebo jiná výdělečná činnost.¹⁵⁴ Typicky se v praxi bude jednat o spolky, ovšem není vyloučena ani jiná forma soukromé právnické osoby.¹⁵⁵ Aby byla dále dotčenou

¹⁴⁶ Například vlastnické právo

¹⁴⁷ § 27 správního řádu

¹⁴⁸ Například § 7 zákona č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci a o omezování znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů (zákon o integrované prevenci), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴⁹ DVOŘÁK, Libor. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 23.

¹⁵⁰ Problematika dokazování dotčení práva na zdraví u záměru, který není ještě ani realizovaný. Problematika v příčinné souvislosti mezi provedením záměru a dotčením práva na zdraví? Problematika vzdálenosti (jenom osoby z blízkého okolí nebo osoby až z absurdní vzdálenosti?)

¹⁵¹ BAHÝĽOVÁ, Lenka a kol. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 21.

¹⁵² Článek 2 bod 5. Aarhuské úmluvy

¹⁵³ Článek 1 odst. 2. písmeno e) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/92/EU ze dne 13. prosince 2011 o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí

¹⁵⁴ § 3 písmeno i) bod 2. ZEIA

¹⁵⁵ OZ v § 210 a následující, § 303 a následující, § 402 a následující, dělí na soukromé právnické osoby na korporace, fundace a ústavy

veřejností, musí nastat jedna z následujících možností. Musí být splněna doba existence soukromé právnické osoby nebo podpora podpisy nejméně 200 osob. Doba existence soukromé právnické osoby se počítá od zápisu do příslušného rejstříku a je zákonem stanovena na tři roky před dnem zveřejnění informací o navazujícím řízení¹⁵⁶ nebo vydáním rozhodnutí¹⁵⁷

4. 2. Podporující podpisová listina

Zákon ve svém vymezení základních pojmů rozumí podporující podpisovou listinou listinu s podpisy nejméně 200 osob.¹⁵⁸ Náležitosti podporující podpisové listiny jsou následně stanoveny v § 9e ZEIA. Ustanovení reaguje na dotčenou veřejnost uvedenou v § 3 písm. i) bod 2. ZEIA, která nesplňuje podmínku alespoň tříleté existence před dnem zveřejnění informací o navazujícím řízení, případně před dnem vydání rozhodnutí. V záhlaví listiny a na každém očíslovaném podpisovém archu je nutné uvést název záměru, identifikační údaje právnické osoby a dále skutečnost, že je daná listina na podporu v navazujícím řízení podle § 9c odst. 3 písmeno b) ZEIA, nebo na podporu odvolání proti rozhodnutí podle § 7 odst. 6 ZEIA nebo § 9c odst. 4 ZEIA, číslo jednací a datum vydání oznámení o zahájení navazujícího řízení, nebo rozhodnutí.¹⁵⁹ Osoby podporující danou právnickou osobu jsou povinny uvést na podpisový arch své jméno a příjmení, datum narození, adresu místa pobytu a vlastnoruční podpis. Zákon nevyžaduje, aby podpisy na podporující podpisové listině byly úředně ověřeny. Zákon dále ani nespécifikuje, zda a jakým způsobem příslušný správní orgán přezkoumává náležitosti podporující podpisové listiny.¹⁶⁰ Podle Vojtěcha Omáčky „*lze u posuzování náležitostí podporující podpisové listiny, podpůrně využít závěrů judikatury k posuzování podpisů na petici podporující návrh na konání místního referenda. Účel obou institutů je totiž stejný – demonstrovat dostatečný zájem občanů o určitou záležitost, která se jich může týkat.*“¹⁶¹ Nicméně lze shrnout, že v případě, kdy podporující podpisová listina nebude mít náležitosti uvedené v § 9e ZEIA, tak půjde o vadné podání a bude záležet, zda se jedná o listinu na podporu v navazujícím řízení podle § 9c odst. 3 písmeno b) ZEIA, nebo na podporu odvolání proti

¹⁵⁶ Podle § 9 odst. 1 ZEIA

¹⁵⁷ Podle § 7 odst. 6 ZEIA

¹⁵⁸ § 3 písmeno j) ZEIA

¹⁵⁹ § 9e odst. 1 ZEIA

¹⁶⁰ Rozdílně například u § 12 zákona č. 22/2004 Sb., o místním referendu a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů nebo § 25 odst. 5 a 6 zákona č. 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

¹⁶¹ Vomáčka, Vojtěch. In: BAHÝLOVÁ, Lenka a kol. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 122.

rozhodnutí podle § 7 odst. 6 ZEIA nebo § 9c odst. 4 ZEIA. V prvním případě bude správní orgán postupovat podle § 28 odst. 1 správního řádu, a vydá usnesení, že dotčená veřejnost není účastníkem řízení. Ve druhém případě se bude jednat o nepřipustné odvolání a správní orgán následně předá spis odvolacímu správnímu orgánu.¹⁶² Podporující podpisovou listinu lze použít pro všechny navazující řízení k danému záměru zahájené v době její platnosti. Zákon č. 225/2017 Sb., přidal omezující podmínku v podobě platnosti podporující podpisové listiny, a to konkrétně dobou platnosti v trvání 18 měsíců. Daná doba neběží, pokud bylo navazující řízení přerušeno.

Byť je institut podporující podpisové listiny v praxi prozatím využíván zcela minimálně,¹⁶³ a tím pádem se v praxi nejspíše ani příliš nevyskytují problémy s daným institutem, tak zákonem 225/2017 Sb. byly zbytečně přidány u podporující podpisové listiny další podmínky, a to v podobě požadavku na číslo jednací a datum vydání oznámení o zahájení navazujícího řízení, nebo datum vydání tohoto rozhodnutí. Jedná se poměrně o obstrukční krok zákonodárce, který stanovuje, že při sběru podpisů se musí čekat až do fáze vydání rozhodnutí ve zjišťovacím řízení nebo do zveřejnění oznámení navazujícího řízení. Jako logický protiargument lze použít, že každý, kdo podepisuje podporující podpisovou listinu, bude lépe vědět „co podepisuje“. To bylo však známo již ve fázi oznámení záměru a vyjadřuje to také název záměru uvedený v oznámení. Takovou změnou se tedy fakticky zkracuje čas pro získání potřebných podpisů a nelze ze zákona ani jednoznačně poznat, zda jsou nově zavedené podmínky potřeba při podpisu podporující podpisové listiny, nebo je lze doplnit dodatečně.

Základní podmínka, která je stanovena jako podpora podpisem na nejméně 200 osob u podporující podpisové listiny se jeví jako důvodná. K dané problematice se například ve svém rozsudku vyjadřoval SDEU: *„krom toho nelze vyloučit, že podmínka, podle které sdružení na ochranu životního prostředí musí mít minimální počet členů, se může ukázat jako relevantní pro ověření jeho existence a činnosti. Požadovaný počet členů však nemůže být stanoven vnitrostátním zákonem na takové úrovni, jaká by odporovala cílům směrnice 85/337, zejména pak cíli umožnit snadný soudní přezkum činnosti, na něž se vztahuje“*.¹⁶⁴ Jako nepřipustnou omezující podmínkou se jeví podmínka místní příslušnosti dotčené veřejnosti, osoby s bydlištěm či trvalým pobytem v místě záměru, nebo podmínka být dotčen účinky provozování

¹⁶² DVOŘÁK, Libor. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. 2. vydání. [online databáze]. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, aktualizováno k 5. září 2019 [cit. 20. února 2022] Dostupné z: databáze noveaspi.cz.

¹⁶³ DVOŘÁK, Libor. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. 2. vydání. [online databáze]. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, aktualizováno k 5. září 2019 [cit. 20. února 2022] Dostupné z: databáze noveaspi.cz.

¹⁶⁴ Rozsudek ze dne 15. října 2009, Djurgården-Lilla Värtans Miljöskyddsforening v. Stockholms kommun genom dess marknämnd, C-263/08, bod 47

zařízení.¹⁶⁵ Podobné omezení navrhoval například bývalý poslanec ODS Jan Zahradník. Kromě již uvedených 200 podpisů mělo být alespoň 50 podpisů od lidí s trvalým pobytem v daném místě.¹⁶⁶ Autor diplomové práce se ovšem domnívá, že by v dané oblasti existoval kompromis, který by odpovídal závazkům České republiky ohledně účasti veřejnosti. Dle statistik Českého statistického úřadu je v České republice více než 400 obcí¹⁶⁷, které mají méně než 100 obyvatel. Obyvatel dané obce je samozřejmě veřejností dle ZEIA. Dotčená veřejnost dle § 3 písmeno i) bod 2. ZEIA má ovšem o poznání širší práva než práva, která zákon přiznává veřejnosti. Obecně se nedá předpokládat, že by obyvatel dané obce preventivně zakládal právnickou osobu, která by pak splňovala 3letou existenci a další podmínky stanovené v § 3 písmeno i) bod 2. ZEIA, takže má buď možnost 1) kontaktovat jinou právnickou osobu (požádat jinou právnickou o účast) nebo 2) stát se členem jiné právnické osoby soukromého práva, která bude splňovat podmínky, nebo 3) získat 200 podpisů. Právě získání 200 podpisů v malých obcích¹⁶⁸ se může jevit jako problematické¹⁶⁹, nebo „demotivující“ pro aktivní a efektivní účast veřejnosti. Proto se může jevit jako příhodné **přidání další alternativy** v podobě kombinace méně podpisů spolu s bydlištěm nebo trvalým pobytem v místě záměru při zachování současných podmínek pro dotčenou veřejnost.

4. 3. Zapojení veřejnosti a dotčené veřejnosti do procesu posuzování vlivů na životní prostředí

V případě, že se jedna nebo více osob dozví o záměru, který může mít negativní vliv na životní prostředí, tak se jako veřejnost do daného procesu posuzování vlivů na životní prostředí může zapojit, a to v podobě veřejnosti dle § 3 písmeno h) ZEIA nebo v případě splněných podmínek dle §3 písmeno i) bod. 2 jako dotčená veřejnost.

¹⁶⁵ Rozsudek ze dne 12. května 2011, Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, Landesverband Nordrhein-Westfalen eV v. Bezirksregierung Arnsberg, Trianel, C-115/09, bod 47: „Z toho především vyplývá, že pojem „porušování práva“ nemůže záviset... na podmínkách bližšího či vzdálenějšího sousedství se zařízením, nebo podmínkách dotčenosti účinků jeho provozování.“

¹⁶⁶ KOPECKÝ, Josef. *Zelený zákon EIA prošel. Developer není nadávka, zlobil se poslanec ODS* [online]. iDNES.cz, 12. prosince 2014 [cit. 20 února 2022]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/poslanci-schvalili-novelu-zakona-eia.A141212_120045_domaci_kop.

¹⁶⁷ Český statistický úřad. *Počet obyvatel v obcích - k 1.1.2021* [online]. Český statistický úřad, 2021. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-112021>.

¹⁶⁸ Samozřejmě se dané podpisy můžou získat i mimo obec „formou oslovením na náměstí: podepište to prosím bez další znalosti o záměru“. Otázkou je, zda se pak jedná o správnou účast veřejnost ve společnosti ohledně ochrany životního prostředí.

¹⁶⁹ Problematiku získání 200 podpisů v malých obcích spatřuje také ŠVARCOVÁ, Kateřina. Posuzování vlivů na životní prostředí – účast veřejnosti. In: *České právo životního prostředí. Česká společnost pro právo životního prostředí*, 2015, č. 37 s. 43

Oznamovatel je povinný předložit **oznámení záměru** příslušnému úřadu.¹⁷⁰ V případě, že oznámení neobsahuje nedostatky, má příslušný úřad povinnost zveřejnit oznámení podle § 16 ZEIA, a to v zákonem stanové lhůtě 7 pracovních dní ode dne jeho obdržení. Ve stejné lhůtě musí také zaslat kopii oznámení s žádostí o vyjádření dotčeným územním samosprávným celkům a dotčeným správním úřadům.¹⁷¹ Vzhledem k tomu, že oznámení je na internetu veřejně přístupné, tak stačí, aby dotčeným územním samosprávným celkům a dotčeným orgánům byla odeslána informace o oznámení.¹⁷² Dotčené samosprávné celky mají dále povinnost vyvěsit na své úřední desce informace o oznámení a o tom, kdy a kde je možné nahlížet.¹⁷³ Informaci o oznámení tedy veřejnost najde na úřední desce a na informačním systému EIA dostupným na stránce www.mzp.cz/eia. Veřejnost a dotčená veřejnost¹⁷⁴ se může vyjádřit k příslušnému úřadu do 30 dnů ode dne zveřejnění informace o oznámení. Vyjádření musí mít písemnou formu a postačí, aby bylo v poslední den lhůty podáno na poště. V případě, že má odesílající zřízenou datovou schránku, nebo elektronický podpis, může své vyjádření odeslat elektronicky na e-podatelnou. Zákon jasně v § 6 odst. 8 ZEIA stanoví pro vyjádření k oznámení písemnou formu. V případě, že by se jednalo o ústní vyjádření, tak nemá takové vyjádření právní relevanci. Vzhledem k tomu, že zákon nevyžaduje ani odůvodnění u písemného vyjádření k oznámení a tím pádem také prvky určité odbornosti u vyjádření, tak by bylo vhodné zařadit v odůvodněných případech¹⁷⁵ také možnost ústního vyjádření na příslušném úřadě. Jednalo by se sice o určitou administrativní zátěž, ale nelze předpokládat, že by byla většího rozsahu. Zákonem č. 326/2017 Sb. byla lhůta pro vyjádření z 20 dnů prodloužena na 30 dnů a jako kladnou změnu lze také hodnotit nepřihlížení úřadu k opožděně odeslaným vyjádřením.¹⁷⁶ Jak již bylo výše zmíněno, tak vyjádření k oznámení sice nemusí být odůvodněno, nicméně lze považovat za žádoucí, aby takové vyjádření k oznámení obsahovalo odůvodnění.¹⁷⁷

Ve zjišťovacím řízení má dotčená veřejnost uvedená v § 3 písm. i) bod 2. ZEIA výrazně silnější postavení, než veřejnost a dotčená veřejnost uvedená v § 3 písm. i) bod 1 ZEIA. Dotčená veřejnost uvedená v § 3 písm. i) bod 2. ZEIA má spolu s oznamovatelem právo podat odvolání proti rozhodnutí, které vydává příslušný úřad o svém závěru, že záměr nepodléhá posouzení.¹⁷⁸

¹⁷⁰ § 6 odst. 1 ZEIA

¹⁷¹ § 6 odst. 7 ZEIA

¹⁷² DVORÁK, Libor. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. 2. vydání. [online databáze]. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, aktualizováno k 5. září 2019 [cit. 20. února 2022] Dostupné z: [databáze noveaspi.cz](http://databaze.noveaspi.cz).

¹⁷³ § 16 odst. 2 ZEIA

¹⁷⁴ Kromě veřejnosti a dotčené veřejnosti se stejně mohou také vyjádřit dotčené orgány a dotčené územní samosprávné celky.

¹⁷⁵ Například tělesné nebo duševní postižení, případně jiné omezení.

¹⁷⁶ Do 31. 10. 2017 mohl (ale nemusel) úřad přihlídnout také k opožděně zaslaným vyjádřením.

¹⁷⁷ Podle § 7 odst. 3 písmeno c) ZEIA příslušný úřad vždy přihlíží k obdrženým vyjádřením

¹⁷⁸ § 7 odst. 6 ZEIA

Dotčená veřejnost uvedená v § 3 písm. i) bod 2. ZEIA musí doložit v odvolání splnění podmínek podle § 3 písm. i) bod 2. ZEIA. Rozhodnutí se doručuje veřejnou vyhláškou a patnáctým dnem po vyvěšení se závěr zjišťovacího řízení považuje za doručení. Odvolání lze podat do 15 dnů ode dne, kdy úřad rozhodnutí doručil. Následnou další možností, kterou má dotčená veřejnost uvedená v § 3 písm. i) bod 2. ZEIA je obrana žalobou domáhající se zrušení rozhodnutí vydaného ve zjišťovacím řízení.¹⁷⁹ Musí se opět jednat o situaci, kdy záměr nebo jeho změna nebudou posuzovány a lze napadat hmotnou nebo procesní zákonnost rozhodnutí. Žalobu lze podat do 2 měsíců ode dne, kdy úřad zamítavé rozhodnutí doručil.¹⁸⁰ Zákon zde dále presumuje žalobní legitimaci¹⁸¹ pro danou dotčenou veřejnost, že má práva, která mohou být vydaným rozhodnutím zkrácena. V případě mimořádných opravných prostředků lze dospět k závěru, že mimořádné opravné (návrh na obnovu řízení) i dozorčí prostředky (obnovu řízení ex officio a přezkumné řízení) podle správního řádu jsou přípustné. K návrhu na obnovu řízení je legitimována dotčená veřejnost podle § 3 písm. i) bod 2. ZEIA.¹⁸²

U **dokumentace** se jedná o obdobné situace jako u oznámení s tím rozdílem, že příslušný úřad může po obdržení vyjádření k dokumentaci vrátit dokumentaci oznamovateli k přepracování nebo doplnění.¹⁸³ V situaci, kdy příslušný úřad obdrží odůvodněné nesouhlasné vyjádření veřejnosti k dokumentaci, tak příslušný úřad nařídí **veřejné projednání**¹⁸⁴. Účel veřejného projednání spočívá především v seznámení veřejnosti se záměrem a vyjádření se veřejnosti k záměru. Nejedná se ovšem o první příležitost, kdy se veřejnost může vyjádřit k záměru.¹⁸⁵ Zákonem č. 326/2017 Sb. byla změněna konstrukce od upuštění od veřejného projednání, pokud příslušný úřad neobdrží žádné odůvodněné nesouhlasné vyjádření na povinnost nařídít veřejné projednání, pokud takové vyjádření od veřejnosti obdrží. V praxi by taková změna neměla mít zásadní dopad.¹⁸⁶ Danou změnu lze hodnotit pozitivně i s ohledem na hospodárnost procesu, neboť v praxi mohla nastat situace, kdy se k veřejnému projednání nedostavil žádný zástupce veřejnosti. Co se týče nesouhlasného vyjádření, tak zákon neukládá podmínku odůvodnit nesouhlasné vyjádření, aniž by dále odůvodnění specifikoval. Může tedy nastat, kdy úřad obdrží nesouhlasné vyjádření, ale jeho odůvodnění nebude příliš dávat smysl,

¹⁷⁹ § 7 odst. 9 ZEIA

¹⁸⁰ § 72 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb. soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů. (dále jen „soudní řád správní“)

¹⁸¹ Srovnat § 65 odst. 1 soudní řád správní

¹⁸² KOCOUREK, Tomáš. In: BAHÝLOVÁ, Lenka a kol. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 61.

¹⁸³ § 8 odst. 5 ZEIA

¹⁸⁴ § 17 odst. 1 ZEIA

¹⁸⁵ KOCOUREK, Tomáš. In: BAHÝLOVÁ, Lenka a kol. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 219.

¹⁸⁶ Důvodová zpráva k zákonu Č. 326/2017 SB.

bude nesrozumitelné a podobně. V takovém případě by měl úřad zvážit, zda i přesto byla splněna podmínka pro nařízení veřejného projednání a měl by vykládat odůvodněnost volněji, neboť může dojít k omezení účasti veřejnosti. Způsob a průběh veřejného projednání následně konkretizuje vyhláška č. 453/2017 Sb., o odborné způsobilosti a o úpravě některých dalších otázek souvisejících s posuzováním vlivů na životní prostředí.¹⁸⁷ V případě nařízení veřejného projednání platí, že každý může vznášet otázky a uplatňovat připomínky, tedy se nemusí jednat ani o subjekt, od kterého příslušný úřad obdržel odůvodněné nesouhlasné vyjádření veřejnosti k dokumentaci. Otázkou je, zda při širokém vyjádření veřejnosti může nesouhlasné vyjádření podat také obec. Obecně lze říct, že ano¹⁸⁸ „*pokud tedy nemůže obec v procesu posuzování vlivů či navazujícího řízení vystupovat z pozice předkladatele, oznamovatele, dotčeného územního samosprávného celku, či dotčeného správního úřadu (a z povahy je vyloučena možnost, aby tak obec vystupovala, pokud je orgánem příslušným k vedení navazujícího řízení), může využívat oprávnění jí svěřená zákonem č. 100/2001 Sb. jako veřejnosti*“¹⁸⁹

S cílem urychlení procesu posuzování vlivů na životní prostředí došlo zákonem č. 326/2017 Sb. ke změně v oblasti **posudku**. Posudek se stal výhradně podkladem pro příslušný úřad při vydávání závazného stanoviska EIA. Došlo tak k vypuštění samostatného zveřejňování posudku a možnosti se k němu vyjadřovat. Jedná se o projev rychlosti a hospodárnosti v souladu s požadavky revize směrnice EIA.¹⁹⁰ Daná změna skutečně může urychlit proces posuzování vlivů na životní prostředí, ale v případě, že zákonodárce stanovil povinnost zpracovat posudek a jedná se o jeden z podkladů pro závazné stanovisko EIA, tak se nejvíce jako příliš účelné vypuštění možnosti vyjádřit se k posudku, neboť i posudek může trpět vadami a vyjádření se k němu mohlo být přínosné. Takto nastala situace, kdy veřejnost může rozporovat obsah posudku až poté, co již bylo na jeho základě vydané závazné stanovisko EIA.

Přímo proti samotnému **závaznému stanovisku EIA** se veřejnost ani dotčená veřejnost nemůže bránit odvoláním nebo podáním žaloby. Obrana proti závaznému stanovisku EIA je možná až v navazujícím řízení.

V navazujícím řízení může **veřejnost** uplatňovat **připomínky** k záměru, a to ve lhůtě do 30 dnů¹⁹¹ od zveřejněných informací stanovených v § 9b odst. 1 ZEIA na úřední desce. Tzv.

¹⁸⁷ Na základě zmocnění § 29 odst. 3 ZEIA

¹⁸⁸ Srovnat DVORÁK, Libor. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 242 „*pokud úřad obdržel odůvodněné nesouhlasné vyjádření od někoho jiného, než veřejnosti (od dotčených orgánů nebo dotčených územních samosprávných celků), tak veřejné projednání nařizovat nebude*“

¹⁸⁹ ŠVARCOVÁ, Kateřina. In: VOMÁČKA, Vojtěch a kol. *Posuzování vlivů záměrů a koncepcí na životní prostředí*. Brno: Masarykova univerzita, 2016, s. 233

¹⁹⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 326/2017 Sb.

¹⁹¹ Lhůta může být i delší v případě, že to tak stanoví zvláštní právní předpis nebo správní orgán, který je příslušný k vedení navazujícího řízení

konzultativní účast veřejnosti v § 9b odst. 1 ZEIA spočívá v tom, že některé dotčené veřejnosti, která je chápána jako dotčená veřejnost ve smyslu směrnice EIA, není v navazujících řízeních přiznáno postavení účastníků řízení, ale jsou přiznána určitá procesní práva.¹⁹² Správní orgán má následně povinnost v odůvodnění svého rozhodnutí uvést i vypořádání připomínek veřejnosti.¹⁹³ Náležitosti odůvodnění rozhodnutí jsou stanoveny v § 68 odst. 3) správního řádu. § 9c odst. 2 ZEIA je speciálním pravidlem a stanoví ještě vypořádání připomínek. Ze samotné dikce zákona ovšem nevyplývá, že by měl vypořádání připomínek odůvodnit.

Oproti veřejnosti má **dotčená veřejnost** uvedená v § 3 písm. I) bod 2. ZEIA v navazujícím řízení silnější postavení. Dotčená veřejnost uvedená v § 3 písm. I) bod 2. ZEIA se může stát **účastníkem** navazujícího řízení, pokud se podáním písemného oznámení přihlásí správnímu orgánu do 30 dnů, ode dne, kdy byly zveřejněny informace o zahájení navazujícího řízení.¹⁹⁴ Praktické výhody stát se účastníkem navazujícího řízení jsou například právo nahlížení do spisu, právo podávat opravné prostředky proti rozhodnutí, nebo i právo namítat podjatost úředních osob. Dále se může dotčená veřejnost uvedená v § 3 písm. I) bod 2. ZEIA bránit **odvoláním** proti rozhodnutí vydané v navazujícím řízení.¹⁹⁵ Odvolání je řádným opravným prostředkem, který se podává u příslušného úřadu, který napadané rozhodnutí vydal. Odvolací řízení je dále upraveno v § 81 a násl. správního řádu. V § 9c odst. 4 ZEIA je stanovena poněkud netypická konstrukce, díky které dotčená veřejnost uvedená v § 3 písm. I) bod 2. ZEIA se může odvolat i v případě, že nebyla účastníkem v prvním stupni. Jedná se o splnění požadavky vyplývajícího z článku 11 směrnice EIA.¹⁹⁶ Odvolání lze podat ve lhůtě do 15 dnů¹⁹⁷ V případě, že se dotčená veřejnost uvedená v § 3 písm. I) bod 2. ZEIA neúčastnila navazujícího řízení, tak se dané veřejnosti doručuje veřejnou vyhláškou.¹⁹⁸ V případě neúspěšného odvolání lze podat **správní žalobu** do 2 měsíců¹⁹⁹ ode dne, kdy bylo doručeno rozhodnutí o zamítnutí odvolání.²⁰⁰

Nezákoně závazné stanovisko EIA lze ještě zrušit nebo změnit v **přezkumném řízení**. K přezkumu je příslušný nadřízený správní orgán správního orgánu, který vydal závazné

¹⁹² DVOŘÁK, Libor. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 120.

¹⁹³ § 9c odst. 2 ZEIA

¹⁹⁴ § 9c odst. 3 ZEIA

¹⁹⁵ § 9c odst. 4 ZEIA

¹⁹⁶ DVOŘÁK, Libor. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 123.

¹⁹⁷ § 83 odst. 1 správní řád

¹⁹⁸ § 25 odst. 2 správní řád

¹⁹⁹ Srovnat § 2 odst. 2 zákona č. 416/2009 Sb. o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury, liniový zákon, ve znění pozdějších předpisů.

²⁰⁰ § 72 odst. 1 soudní řád správní

stanovisko. Veřejnost může dát podnět k provedení přezkumu a „*přezkumné řízení lze zahájit do 1 roku od právní moci rozhodnutí, které bylo závazným stanoviskem podmíněno. Závazné stanovisko nelze v přezkumném řízení zrušit nebo změnit po uplynutí 15 měsíců od právní moci rozhodnutí, které bylo závazným stanoviskem podmíněno.*“²⁰¹

4. 4. Ovlivňující faktory u právní úpravy a překážky účasti veřejnosti

Obecně lze říct, že hodnocení právní úpravy, její změny, nebo zakotvení nového institutu nelze hodnotit, pokud není stanoveno, čeho mělo být dosaženo a jaké důvody k tomu zákonodárce vedly. U právní úpravy posuzování vlivů na životní prostředí to občas může vypadat, že skutečným důvodem, proč byla přijatá změna právní úpravy, je riziko ztráty dotací od Evropské unie. Jako příklad lze uvést projev tehdejšího premiéra Bohuslava Sobotky 1. března 2016 na Fóru českého stavebnictví „*kdyby se nám novela EIA nepodařilo schválit, tak nemáme takové čísla z hlediska čerpání evropských fondů a s velkou pravděpodobností by mohlo dojít k zastavení čerpání evropských prostředků.*“²⁰² Pokud se vynechá faktor povinnosti přijmout danou úpravu nebo změnu úpravy, tak dalšími rozhodujícími faktory můžou být například hospodárnost, administrativní zátěž nebo snaha o zrychlení procesu. Splnění cíle urychlení procesu lze spatřovat například u změny (zrušení) vyjadřování veřejnosti k posudku. Na druhou stranu ani v minulosti²⁰³ nemusel proces posuzování vlivů na životní prostředí trvat dlouho, a to ani v případě, že měl být záměr realizovaný na zelené louce, úrodné půdě a u značného nesouhlasu veřejnosti, občanských sdružení a dotčených úřadů. Jako příklad lze uvést Výrobní závod společnosti Hyundai Motor Company na území průmyslové zóny Nošovice (kód záměru MZP109). Zahájeno řízení bylo 19. 12. 2005 a vydání stanoviska 5. 5. 2006. Snaha o krátkou délku trvání procesu posuzování vlivů na životní prostředí se z hlediska ochrany životního prostředí nedá považovat za pozitivní.

Za překážky účasti veřejnosti lze spatřovat například omezující podmínky, které stanoví zákonodárce (získání 200 podpisů²⁰⁴ pro obyvatele malé obce), samotný nezájem veřejnosti se zapojovat do veřejného projednávání záměrů, nevědomost o důsledcích na životní

²⁰¹ § 149 odst. 8 správní řád

²⁰² Vládou schválený zákon o veřejných zakázkách a novela EIA jsou důležité pro české stavebnictví [online]. vláda.cz, 1. března 2016 [citace 20. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/premier-sobotka-na-foru-ceskeho-stavebnictvi-vladou-schvaleny-zakon-o-verejnych-zakazkach-a-novela-eia-jsou-dulezite-pro-ceske-stavebnictvi-140843/>.

²⁰³ Autor diplomové práce si je vědom značného rozdílu v právní úpravě účinné v roce 2005 a účinné v roce 2022

²⁰⁴ § 3 písmena i) bod 2. ZEIA

prostředí, které může realizace záměru způsobit, nebo špatná předešlá zkušenost se správním orgánem.

Závěrem lze dodat, že z **čistě ideálního hlediska** ochrany životního prostředí lze v návrzích de lege ferenda uvažovat o přiznání stejných práv pro širší veřejnost, jako má dotčená veřejnost dle § 3 písm. i) bod 2. ZEIA. Taková změna by ovšem přinesla značné zahlcení příslušných úřadů, soudů a nemusela by v konečném důsledku dosáhnout ani lepší ochrany životního prostředí. Zkratka NIMBY²⁰⁵ (not in my back yard) představuje postoj osoby, která automaticky odmítá plánovanou stavbu v blízkosti jejího domova nebo prostoru, ale umístění na jiném místě jí nevadí. Takový postoj nepředstavuje skutečnou ochranu životního prostředí. Proto i výše uvedený postoj, je jeden z důvodů, proč by se daný návrh de lege ferenda nedal považovat za rozumný.

²⁰⁵ GARCIA, Gilbert. *The nimby psychology* [online]. web.archive.org 12. října 2000 [cit. 20. 2. 2022]. Dostupné z: web.archive.org/web/20050828075430/http://dwp.bigplanet.com/garciaformayor/nimby/.

Závěr

Předmětem této diplomové práce byla analýza právní úpravy posuzování vlivů na životní prostředí, se zaměřením na českou právní úpravu v zákoně č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů, pro který byla použita zkratka ZEIA.

V první kapitole byla základní charakteristika posuzování vlivů na životní prostředí vymezena definicemi z odborné literatury. Výsledkem je chápání posuzování vlivů na životní prostředí jako horizontálního právního nástroje ochrany životního prostředí. Jako doplňující charakteristika posuzování vlivů na životní prostředí byl následně zvolen popis základních zásad a principů posuzování vlivů na životní prostředí a vztah EIA a SEA.

Druhá kapitola se věnovala pramenům posuzování vlivů na životní prostředí z pohledu mezinárodního a unijního práva. V této kapitole byla stanovena **hypotéza**: 1) Požadavek procesu posuzování vlivů na životní prostředí je obyčej mezinárodního práva a **výzkumná otázka**: 1) Lze považovat požadavek procesu posuzování vlivů na životní prostředí za obyčej mezinárodního práva? Tato hypotéza nebyla potvrzena. Hlavním důvodem pro vyvrácení hypotézy byl problém v určení standardu takového posouzení v mezinárodním společenství. V případě, že by byl proces posuzování vlivů na životní prostředí považován za obyčej mezinárodního práva, tak by se nejspíše jednalo pouze o vágní definici.

Třetí kapitola se věnovala podrobněji české právní úpravě se stanovením **hypotézy**: 2) Právní úprava neobsahuje zásadní nedostatky, ale existuje prostor pro návrhy de lege ferenda u navazujícího řízení. **Výzkumná otázka zněla**: 2) Lze u některých fází procesu posuzování vlivů na životní prostředí spatřovat nedostatky a případný prostor pro návrhy de lege ferenda? Tato hypotéza byla potvrzena, neboť dle autora diplomové práce jsou dvě přijatelné varianty de lege ferenda. První variantou je doplnění taxativního výčtu o další relevantní řízení, která mohou mít významný vliv na životní prostředí. Druhou variantou je změna ustanovení § 3 písm. g) ZEIA z taxativního výčtu na demonstrativní výčet. Následně byl uveden kompromis, kterým by byla změna ustanovení § 3 písm. g) ZEIA z taxativního výčtu na demonstrativní výčet, který by nebyl konstruován jako poznámka pod čarou. Demonstrativní výčet by obsahoval identické zachování současných řízení a neobsahoval by další nová řízení. Případný prostor pro doplnění dalších řízení by tedy zůstal na judikatuře.

Čtvrtá kapitola se věnovala účasti veřejnosti ZEIA. V této kapitole byly stanoveny **hypotézy**: 3) Nelze spatřovat nedostatky u definice veřejnosti ani u definice dotčené veřejnosti 4) V současné právní úpravě lze spatřovat nedostatky při účasti veřejnosti nebo dotčené veřejnosti. 5) U podporující podpisové listiny lze spatřovat obstrukční požadavky a **výzkumné otázky** 3) Vyskytují se nedostatky u definice veřejnosti nebo dotčené veřejnosti? 4) Vyskytují se nedostatky při účasti veřejnosti nebo dotčené veřejnosti? 5) Vyskytují se nedostatky nebo obstrukční požadavky u podporující podpisové listiny? Třetí hypotéza byla potvrzena, ale zároveň bylo poukázáno na odlišný názor pro § 3 písm. i) bodu 1. ZEIA. Čtvrtá hypotéza byla jenom částečně potvrzena, neboť u oznámení záměru lze spatřovat nedostatek právní úpravy v absenci ústního vyjádření u příslušného úřadu v odůvodněných případech. Pátá hypotéza byla potvrzena, neboť lze spatřovat obstrukční požadavky v přidání dalších podmínek zákonem č. 225/2017 Sb. Dále bylo de lege ferenda navrženo přidání další alternativy v podobě kombinace méně podpis spolu s bydlištěm nebo trvalým pobytem v místě záměr při zachování současných podmínek pro dotčenou veřejnost.

Právní úpravu posuzování vlivů na životní prostředí lze i přes některé splněné hypotézy hodnotit za velmi kvalitní, která naplňuje cíl preventivní ochrany životního prostředí.

Seznam použitých zdrojů

Monografie, komentáře a články

- BAHÝLOVÁ, Lenka a kol. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, 306 s.
- DVOŘÁK, Libor. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, 428 s.
- DAMOHORSKÝ, Milan a kol. *Právo životního prostředí*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, 630 s.
- MÜLLEROVÁ, Hana, HUMLÍČKOVÁ Petra. *Nové přístupy k implementaci Aarhuské úmluvy v ČR*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR, 2014, 100 s.
- ČEPELKA, Čestmír, ŠTURMA Pavel. *Mezinárodní právo veřejné*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck. 2008, 840 s.
- SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2013, 500 s.
- JEMELKA, Luboš a kol. *Správní řád. Komentář*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, 952 s.
- VOMÁČKA, Vojtěch a kol. *Posuzování vlivů záměrů a koncepcí na životní prostředí*. Brno: Masarykova univerzita, 2016, 336 s.
- VEDRAL, Josef. *Správní řád. Komentář*. 2. vydání. Praha: BOVA POLYGON, 2012, 1458 s.
- BASTMEIJER, Kees, KOIVUROVA, Timo. *Theory and Practice of Transboundary Environmental Impact Assessment*, Boston: Martinus and Nijhoff Publishers, 2008, 397 s.
- KRÄMER, Ludwig. *EU Environmental Law*. 7. edition. London: Sweet & Maxwell, 2011, 566 s.
- SAND, Philippe, PEEL, Jacqueline. *Principles of International Environmental Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2012, 1032 s.
- CHENG, Bin. *United Nations resolutions on Outer Space: "Instant" International customary law*. London: Stevens & Sons, 1982, 620 s.
- KATRLÍK, Radovan. *Zákon o posudzování vplyvov na životné prostredie. Komentár*. 1. vydání. Bratislava: Wolters Kluwer, 2016, 400 s.
- ŠVARCOVÁ, Kateřina. *Posuzování vlivů na životní prostředí – účast veřejnosti*. In: *České právo životního prostředí*. Česká společnost pro právo životního prostředí, 2015, č. 37 s. 37-59.

Elektronické databáze a internetové zdroje

DVOŘÁK, Libor. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. 2. vydání. [online databáze]. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, aktualizováno k 5. září 2019 [cit. 20. února 2022]

Dostupné z: [databáze noveaspi.cz](http://databaze.noveaspi.cz).

KOVAL, Vojtěch. *Papežova encyklika vyzývá všechny lidi k ochraně životního prostředí*

[online]. iRozhlas.cz, 18. června 2015 [cit. 20. února 2022]. Dostupné z:

https://www.irozhlas.cz/clovek/papezova-encyklika-vyzyva-vsechny-lidi-k-ochrane-zivotniho-prostredi-201506181708_mkopp.

KOPECKÝ, Josef. *Zelený zákon EIA prošel. Developer není nadávka, zlobil se poslanec ODS*

[online]. iDNES.cz, 12. prosince 2014 [cit. 20. února 2022]. Dostupné z:

https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/poslanci-schvalili-novelu-zakona-eia.A141212_120045_domaci_kop.

PAVLÍČEK, Luboš. *Novela EIA měla zajistit miliardy, stavby ale může zadržnout* [online].

Česká televize, 3. dubna 2015 [cit. 20. února 2022]. Dostupné z:

<https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1511722-novela-eia-mela-zajistit-miliardy-stavby-ale-muze-zadrhnout>.

Český statistický úřad. *Počet obyvatel v obcích-k 1.1.2021* [online]. Český statistický úřad,

2021. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-112021>.

GARCIA, Gilbert. *The nimby psychology* [online]. web.archive.org 12. října 2000 [cit. 20. 2.

2022]. Dostupné z:

web.archive.org/web/20050828075430/http://dwp.bigplanet.com/garciaformayor/nimby/.

Vládou schválený zákon o veřejných zakázkách a novela EIA jsou důležité pro české

stavebnictví [online]. vlada.cz, 1. března 2016 [citace 20. 2. 2022]. Dostupné z:

<https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/premier-sobotka-na-foru-ceskeho-stavebnictvi-vladou-schvaleny-zakon-o-verejnych-zakazkach-a-novela-eia-jsou-dulezite-pro-ceske-stavebnictvi-140843/>.

Důvodová zpráva k zákonu č. 326/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 100/2001 Sb., o

posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o

posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů [online]. beck-online.cz

[cit. 20. února 2022]. Dostupné z: [https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-](https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqge3v6mzsgzpw6q&groupIndex=1&rowIndex=0)

[document.seam?documentId=oz5f6mrqge3v6mzsgzpw6q&groupIndex=1&rowIndex=0](https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqge3v6mzsgzpw6q&groupIndex=1&rowIndex=0).

North Sea Continental Shelf Judgement. *F.R.G. v. Denmark, F.R.G. v. Netherlands* [online]. I.C.J. Reports, 1969. Dostupné z: <https://www.icj-cij.org/public/files/case-related/52/052-19690220-JUD-01-00-EN.pdf>.

Advisory Opinion. *Legality of the Threat or Use of Nuclear Weapons*, [online] I.C.J. Reports, 1996. Dostupné z: <https://www.icj-cij.org/public/files/case-related/95/095-19960708-ADV-01-00-EN.pdf>.

Předkládací zpráva pro Parlament ČR. *Aarhuská úmluva*. [online] senát.cz. Dostupné z: https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/webNahled?id_doc=21814&id_var=19160.

Judikatura a další rozhodnutí

Usnesení Ústavního soudu ze dne 19. ledna 1996, sp. zn. Pl. ÚS 26/95.

Rozsudek ze dne 22. září 2011, Genovaitė Valčiukienė, Julija Pekelienė, Lietuvos žaliųjų judėjimas, Petras Girinskis, Laurynas Arimantas Lašas v. Pakruojo rajono savivaldybė, Šiaulių visuomenės veikatos centras, Šiaulių regiono aplinkos apsaugos departamentas, C-295/10.

Usnesení Ústavního soudu ze dne 2. září 2010, sp. zn. Pl. ÚS 2660/08.

Nález Ústavního soudu ze dne 30. listopadu 1999, sp. zn. II. ÚS 485/98 (N 173/16 SbNU 259).

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 9. 2009, sp. zn. 9 Ao 1/2008-34.

Rozsudek ze dne 8. března 2011, Lesoochranárske zoskupenie VLK v. Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, C-420/09.

Rozsudek ze dne 15. října 2009, Djurgården-Lilla Värtans Miljöskyddsörening v. Stockholms kommun genom dess marknämnd, C-263/08.

Přípomínka v legislativním procesu veřejného ochránce práv ze dne 2. srpna 2016, sp. zn. 1961/2016/PDCJ.

Rozsudek ze dne 12. května 2011, Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, Landesverband Nordrhein-Westfalen eV v. Bezirksregierung Arnsberg, Trianel, C-115/09.

Právní předpisy a související dokumenty

Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů.

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 340/2015 Sb., o zvláštních podmínkách účinnosti některých smluv, uveřejňování těchto smluv a o registru smluv (zákon o registru smluv), ve znění pozdějších předpisů.

Zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 24/2006 Z. z., o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákon č. 263/2016 Sb., atomový zákon, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci a o omezování znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů (zákon o integrované prevenci), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 22/2004 Sb., o místním referendu a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 150/2002 Sb. soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 416/2009 Sb. o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury, liniový zákon, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 30/1947 Sb., o chartě Spojených národů a statutu Mezinárodního soudního dvora, sjednaných dne 26. června 1945 na konferenci Spojených národů o mezinárodní organizaci, konané v San Francisku.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/92/EU ze dne 13. prosince 2011 o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí. Úř. Vest. L 26/1, 28. ledna 2012.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/52/EU ze dne 16. dubna 2014, kterou se mění směrnice Rady 2011/92/EU o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí. Úř. Vest. L 124/1, 25. dubna 2014.

Sdělení č. 91/2001 Sb. m. s., Ministerstva zahraničních věcí o přijetí Úmluvy o posuzování vlivů na životní prostředí přesahujících hranice států.

Směrnice Rady 85/337/EHS ze dne 27. června 1985 o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí. Úř. Vest. L 175, 5. července 1985, s. 40-48.

Sdělení č. 71/2010 Sb. m. s., Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Protokolu o strategickém posuzování vlivů na životní prostředí k Úmluvě o posuzování vlivů na životní prostředí přesahujících hranice států.

Sdělení č. 124/2004 Sb. m. s., Ministerstva zahraničních věcí o Úmluvě o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2010/75/EU o průmyslových emisích (integrované prevenci a omezování znečištění). Úř. Vest. L 334/17, 10. prosince 2010.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/42/ES ze dne 27. června 2001 o posuzování vlivů některých plánů a programů na životní prostředí. Úř. Vest. L 197, 21. července 2001 s. 30–37.

Shrnutí

Diplomová práce zkoumá problematiku posuzování vlivů na životní prostředí a účast veřejnosti. Účelem posuzování vlivů záměrů na životní prostředí je poskytnout hodnocení možných dopadů záměru na životní prostředí před tím, než je samotný záměr vůbec schválen. Diplomová práce si klade za cíl analýzu současné právní úpravy posuzování vlivů na životní prostředí a návrhů de lege ferenda. Kapitola první se věnuje základní charakteristice posuzování vlivů na životní prostředí a zásadám. Druhá kapitola se věnuje pramenům posuzování vlivů na životní prostředí. Třetí kapitola se věnuje české právní úpravě posuzování vlivů na životní prostředí. Poslední kapitola se věnuje účasti veřejnosti.

Abstract

The diploma thesis examines the issue of environmental impact assessment and public participation. The purpose of environmental impact assessment is to provide an evaluation of possible impacts of a development on the environment before the development is approved. The diploma aims at providing analysis current environmental impact assessment legislation. Chapter one outline the general characteristics of environmental impact assessment procedure and principles. Chapter two is focused on sources of environmental impact assessment law. The third chapter is focused on Czech legislation of environmental impact assessment. The last chapter is focused on public participation.

Klíčová slova

Posuzování vlivů na životní prostředí, významní vliv, životní prostředí, záměr, dotčená veřejnost, navazující řízení.

Keywords

Environmental impact assessment, significant effect, environment, project, public concerned, consequential proceedings.